

KLAVIER

Intervjuu Mati Mikalaiga

Meenutades Aleksandra Juozapėnaitė-Eesmaad

Väljakutsetest muusikaõpetajatele meie muutavas ajas

Eesti Klaveriõpetajate Ühingu Ajakiri

EESTI
KLAVERIÕPETAJATE
ÜHING
EPTA ESTONIA

EESTI KLAVERIÕPETAJATE ÜHING

2013 nr 16

Toimetajad: Ia Rimmel
iaremme1@yahoo.com
Nele-Eva Steinfeld

Kujundus: Kalev Vaidla

SISUKORD

Ia Rimmel		“Eesti kõla” II	lk 33
Otsingud ja leidmised			
Intervjuu Mati Mikalaiga	lk 1	Lustlik klaver	lk 39
Meenutades Aleksandra Juozapėnaitė-Eesmaad	lk 11	A. Russaku nimeline XVI noorte pianistide konkurss	lk 44
KONKURSIKROONIKA			
Kolme kooli konkurss 2013	lk 22	Elina Seegel	
X instrumentaalkontserdi konkurss	lk 25	Väljakutsed muutavas ajas	lk 46
Parim noor instrumentalist 2013	lk 26	Tiia Tenno	
Noor Muusik 2013	lk 29	Väljakutsed muutavas ajas	lk 53
		Merike Pauskar	
		Väljakutsed muutavas ajas	lk 57

Otsingud ja leidmised

Intervjuu Mati Mikalaiga

IA REMMEL

Eesti Klaveriõpetajate Ühing hakkas 2011. aastal Bruno Luki nimelise klaveriõpetaja stipendiumi kõrval välja andma ka noore klaveriõpetaja stipendiumi.

Preemia esimeseks laureaadiks sai Tallinna Muusikakeskkooli õpetaja, vanemate klasside osakonna juhataja ning EMTA õppejõud Mati Mikalai. Preemia tõi talle nii silmapaistev ja pühendunud töö Muusikakeskkoolis kui ka kooli klaveriõpetuse arendamine ja kõrgetasemelise järjepidevuse tagamine, mille üheks osaks on ka iga-aastased Muusikakeskkooli suvekoolid.

Järgnevas intervjuus räägib Mati Mikalai lähemalt omaenda õpingutest ning loomingulistest tõekspidamistest.

Räägime alustuseks natuke sinu enda õpingutest. Milline oli sinu tee muusika juurde?

Õpingud algasid nii, nagu arvatavasti enamikul, et klaverit pani õppima ema. Ei mäleta, et mul endal selline soov oleks olnud. Esimesed sammud klaverimängus tegin tollase 3. keskkooli, praeguse Kristiine gümnaasiumi muusikaklassis.

Muusikakeskkooli pani mind samuti ema. Hiljem kuulsin, et sain sinna üle noatera. Konkursid Muusikakeskkooli oli tol ajal ju suur.

Sul on olnud silmapaistvalt palju õpetajaid, rohkem kui enamikul...

Muusikakeskkoolis sain kõigepealt Reet Vanaselja klaveriklassi. Tema oligi minu kõige pikaajalisem õpetaja. Sain temalt väga palju, hea põhja nii tehnilises kui muusikalises mõttes. Kuigi kooli algusperiood läks mul üsna vaevaliselt, üle kivide ja kändude.

Miks see nii oli?

Mu olid probleemid sõrmedega. Need olid mul sellised lödid, nagu öeldakse – sõrmed nagu makaronid. Vanaselja muidugi üritas mu sõrmed korda saada, aga pean

tunnistama, et ega ma sel ajal kõigest aru ei saanud, mida on vaja teha. Aga see polnud loomulikult õpetaja viga, vaid minu enda probleem. Ma olin pigem sellise hilisema arenguga õpilane. Küllap poiste puhul see tihti nii ongi. Ja kuskil seal õpingute keskepaigas tekkis kriis. Ma ei tahtnud harjutada ja ühesõnaga – tahtsin loobuda. Siis tuli ette võtta “kohvilkäik”, seekord isaga. Vanaselja ikkagi ei tahtnud, et ma lahkun. Ütles, et tema näeb perspektiivi.

Tagantjärele vaadates pöördeine hetk elus.

Kui nüüd mõelda, mis oleks võinud olla alternatiiv, siis mul oli reaalinete peale hea pea. Muusikakeskkooli matemaatika õpetaja Kalju Kallaste oleks isegi olnud huvitatud minuga tegelemisest. Aga kriis läks üle ning ühel hetkel hakkasin väga palju harjutama.

Millal tuli see “valgustus-hetk” kui sa hakkasid ise tahtma?

Eelviimases klassis. Siis sai minust tõeline klaverifänn. Tihti väljendub see soovis kõvasti ja kiiresti mängida. Tunne, et saad klaveri kõlama ja võlud sealt välja tohutu kõlamassi, on sellel

hetkel edasiviiv jõud. Näen nüüd sedasama oma õpilaste juures. Eriti kehtib see just poiste puhul. Minul on seda lihtsam mõista, sest olen ise selle läbi teinud. Raam tuleb algul hoida võimalkult avar ja lai, aga siis peab hakkama mõtlema, mida sellega edasi teha. Aga kui õpilane hakkab harjutama, isegi kui ta ei tee seda kõige paremal viisil, on see tema arengus kõige olulisem. Edasi viib ka konkurents, klassikaaslased. Meil näiteks oli klassis selline mees, nagu Risto Laur, suur looduslik anne, ja kui ma nägin, kuidas ta mängis, kuidas tal kõik kõlas, tekkis endal ka tahtmine sellisele tasemele jõuda. Mäletan, kuidas me temaga võidu heliredeleid mängisime, kiiruse peale, panime stopperi käima. Mina sain mõnikord isegi kiiremini, aga tema mäng oli väga palju kvaliteetsem.

Sa oled õppinud ka Bruno Luki juures.

See juhtus nii, et enne minu lõpuklassi läks Reet Vanaselja Eestist ära Soome. Mina aga sain Bruno Luki õpilaseks kahe peale Lembit Orgsega.

Pea ütlema, et esimesed tunnid Lukiga olid mulle üsna kohutavad. Sain iga asja eest võtta ja ega mu noodiõppimis-

võime ei olnud sel ajal ka kiita. Lukk ei saanud sellest aru, et kuidas ei saa: tema ise oli väga kiire õppija. Eriti suur häda oli pedaaliga, see oli lihtsalt kogu aeg must. Kui siis lõpuks peaaegu keegi ei julgenudki enam seda võtta, siis ta käratas: mida te kõik kardate! Võibolla see oligi üks tema pedagoogilisi “nõkse”, sundida õpilast end mobiliseerima, leidma endas sellised varud, mida võetakse tavaliselt välja ainult ekstreemolukorras.

Aga ükskõik kui halvasti tund ka ei läinud, kui ta mind siis oma kodust ära saatis, ütles ta, et sa olid tubli, harjutad ja läheb paremaks. Mina mõtlesin, et kuidas see võimalik on, tund läks ju nii halvasti. Aga siiski tekitas see lõpuks hea tunde.

Omette fenomen on ju seegi, et oled olnud kolme Luki õpilase: Lembit Orgse, Ivo Sillamaa ja Lauri Väinmaa õpilane.

Nelja õpilase, Reet Vanaselja oli ju ka tema õpilane! Ning lisaksin viiendana ka minu arengut väga palju ja positiivselt mõjutanud kammeransambliõpetaja Matti Reimanni. Eks seegi arendas juba palju, et Lukk ja Orgse olid mõlemad lõpuklassis mu õpetajad. Sest ega Lembit ei andnud ka järele. Eriti

selles, mis puudutas Bachi. Nädalas oli mul tund ühe ja siis teise õpetajaga, ja kogu aeg oli vaja kahte erinevat interpretatsiooni jälgida. Lõpuks ma suutsin isegi mõlemale iga kord natuke erinevalt mängida. See on tegelikult väga arendav.

Konservatooriumis sai sinu õpetajaks Ivo Sillamaa.

Konservatooriumis möödus eriti tähtis osa minu õpingutest, siis ma suhtusin juba kõigesse teadlikumalt ja minu kaks õpetajat seal, Ivo Sillamaa ja Lauri Väinmaa, olid väga olulised. Neil mõlemal oli Luki kool, aga nad olid väga erinevad.

Sellel perioodil oli Sillamaa minu jaoks kõige õigem õpetaja. Ma olin tal üks viimaseid, sest varsti ta loobus õpetamisest, kuna reisis palju Hortus Musicusega. Sillamaa oli väga järjekindel ja tagantjärele ma imetlen üha rohkem, kuidas ta suutis ja viitsis kõike nii põhjalikult teha. Ta võttis kõik osadeks lahti, sõrmed, liigutused, see oli nagu täppis-teadus. Temalt sain ma väga palju selliseid õpetamismeetodeid, mida nüüd ise tähtsaks pean.

Teine oluline asi oli nootidevaheliste seoste loomine, intoneerimine, intervallide omavahelised pinged. Mäletan, kui töötasime

Liszti “Obermanni oruga”. Pool tundi läks esimese nelja takti peale ja lõpuni ei jõudnudki, tund sai enne läbi. Ta ei jäänud seostega rahule.

Võibolla siis tõesti kannatab midagi muud – mäletan kordi, kui mõtlesin, et oi ma pean ju varsti eksamile minema, aga repriisini me ei olegi veel jõudnud. Teda see nagu ei huvitanud. Et kui algus juba tuleb, küllap siis tuleb ka kõik järgnev. Tal olid väga põnevad harjutused, strihhide jaoks, *crescendo* jaoks. Siis aga Ivo lahkus ja ma läksin Lauri Väinmaa juurde. Muidugi oli mul sellest kahju, et Ivo lahkus konservatooriumist, aga tagantjärele vaadates arvan, et minu jaoks oli hea, et mul on olnud palju õpetajaid. Lauri tegeles palju fraasiga, tervikuga, tema õpetus oli kompleksem. Ta võis laskuda ka väga detailidesse, aga ta võttis asja nagu laiemalt. Võiks öelda, et kui Ivo oli õpetus hästi kontsentreeritud vahendile, siis Lauri tegeles rohkem interpreteerimisega.

Ja siis magistrantuuris oli minu õpetajaks veel Peep Lassmann. Ta oli sel ajal juba rektor ja ei saanud alati tunde kindla graafiku järgi teha. Aga see oli erakordne, kui kontsentreeritult ta suutis mulle olulisi

asju edasi anda ning ka tegelda ikkagi veel minu tehnikaga.

Üldse – kui tagantjärgi vaadata, on minu elus olnud sellised astmelised arengud. Mingi muutus toimus iga kahe-kolme aasta tagant. Enne muutust tundsin, et harjutan palju, teen tööd, aga midagi on ikka nagu valesti. Oled juba “lae all”, aga järgmisele korrusele ei pääse. Ja siis äkki ühel hommikul avastad, et oledki järgmisel astmel. Ja sealt algas areng järgmise astme suunas. Areng on ju tegelikult lõputu.

Muusikas püüdleme kogu aeg ideaali poole, seda ikkagi kätte saamata.

Aga võibolla me ei peagi seda kätte saama.

Interpreet manipuleerib osalt nähtava, osalt nähtamata. Esituse puhul on ikka juttu ka energeetikast, interpreedi energiast. Mis see on? Kaks pianisti mängivad, mõlemad on tehniliselt perfektsed, aga üks mõjub ja teine ei mõju.

Energia – seda võiks nimetada näiteks ka väljendusjõuks –, on muidugi ainult tunnetuslik. Ja mõju pole ühepoolne, see sõltub ju ka vastuvõtjast. Mõnele

publiku hulgast mõjub, teisele mitte. Enda jaoks olen mõelnud, et on vaimne energia ja emotsionaalne energia ning see vaimne asub nagu kõrgemal.

Sama temaatika hõlmab tegelikult ju ka kontserdikriitikat. Sest ka see, milline tuleb kriitika, sõltub kriitiku vastuvõtuvõimest. Tegelikult oleks ju ebaõiglane, et kriitik, kes haakub ühe energiaga ja teisega mitte, kirjutab arvustuse lähtuvalt sellest, mis talle kodune on.

Mõnikord on nii, et kontsert on hea ja meeldib publikule, aga kriitika tuleb keskmine. Või siis

vastupidi. Mida kriitik peab tegema: kas rääkima seda, mida ta ei taha või andma edasi nn üldist atmosfääri? See on keeruline küsimus, milline on kõige objektiivsem ja parem pilt kontserdist. Paraku iga inimene võtab muusikalist informatsiooni vastu erinevalt, seda enam veel sellist, mida ei saagi ju tegelikult sõnadega seletada.

Räägime natuke ka sinu lemmikutest muusikas. Paljud on leidnud, et sul on lähedus ja side näiteks Lisztiga.

Selle kohta peaksin vist ütleva: mind võlub *power* muusikas. Ja lihtsalt nooremas eas kiskus see muusika väga kaasa. Võiks ju väga üldistatult öelda, et Liszti muusikas on interpreet nagu kanal. Ja teatud vanuses, teatud hetkel on see “kanal olemine” väga oluline.

Praegu on sinu elus kaks aktiivset valdkonda: õpetamine ja interpreedielu. Kuidas sa tunned end Eestis interpreedina? Kas on küllalt võimalusi esineda ja ennast teostada?

Eesti on ikkagi niipalju väike, et kahtlemata jääb ta igale interpreedile väikeseks. Võimalusi on, aga mitte nii palju. Kasvõi tänavune muusikapäeva

üritus (eesti interpretide kontserdid 1. oktoobril üle Eesti) näitab, et tegelikult huvi ju on. “Klassikatähtede” sarjal oli väga kõrge vaadatavuse protsent. Ja neid, kes kuulaksid heameelega klassikalist muusikat, on küllalt. Aga see, et interpreet kontsertidega ka Eestis ära saaks elada, on siiski suhteliselt vähe tõenäoline.

Kuidas sulle tundub, kas kontserdi formaat on meie ajal muutunud? Akadeemiline kontsert, pianist frakis laval ja ainult puhas muusika – see vist enam ei tööta?

Arvan, et akadeemiline kontsert jääb ikka alles, see formaat ei kao. Kindlasti filharmooniates, suurtes saalides, nagu meie Estonia kontserdisaal. Seal see traditsioon peab säilima. Selles on väärikus ja mingi teistsugune kontekst. Aga üldiselt jah – kui minna välja, väiksemasse kohta või kooli, siis akadeemiline formaat ei ole minu meelest kõige õigem. Seal tuleb juurde rääkida. Läheme ju sellistesse kohtadesse, kus inimestel ei ole eelteadmist ega harjumust kuulata. Kuulajate ringi kindlasti annab laiendada, aga see on pikk protsess.

Üldiselt on sageli nii – kasvõi näiteks Saksamaal, kus me Kaiga oleme korduvalt esinenud, et

noori on publiku hulgas vähe. Aga see on mingis mõttes ka loogiline. Inimene jõuabki alles kindlas eluetapis sellise küpsuse ni, et hakkab vajama klassikat. Samas pean ma aga ütleva, et mina kuulan klassika kõrvale ka muud muusikat.

Mida sa kuulad?

Heameelega *metal'*it. Näiteks Metallica kontserdist olin täitsa vaimustuses. Mina vajan sellist vaheldust. See on ju ka muusika, siin on hoopis teised eesmärgid, aga ka selles muusikas on paremat ja halvemat ja tal on oma toime.

Milline on sinu seisukoht konkurssidest? Said 1994. aastal vabariiklikul pianistide konkursil esikoha ja eriti silmapaistev oli teie võit koos Kai Ratassepaga klaveriduona rahvusvahelisel ARD konkursil 2000. aastal. See on üks nõudlikumaid konkursse ja peetakse eriti duole üheks kõige raskemaks. Kuidas sai võimalikuks, et tulite ja võitsite?

Raske ju endal öelda, aga tõenäoliselt mingi teatud nahaalsusega. Seal oli palju häid duosid. III voor oli eriti raske. Ma ei tea, kas ma üldse nii keerulist soololuugu olengi kunagi mänginud, kui

seal kavas olnud Regeri Variatsioonid ja veel ka peast (klaveriduo repertuaar esitatakse ju tavaliselt noodist). Me läksimegi seal sassi, õigemini mina. Me ei jäänud muidugi seisma, meil olid teatud kohad kokku lepitud. Aga kõigil duodel juhtus midagi, see on nii ränkraske lugu. Ja finaalis, ma arvan, et me olime küllaltki kvaliteetsed. Muus osas mängis ilmselt kaasa mingi meie omavaheline sobivus ja suurem bravuursus mängus. Esikoht tuli muidugi väga napilt. Seda enam, et esikohta duokategorias ei olnud ammu välja antud. Selles mõttes oli see ka omaette saavutus.

Duona tegutsete te nüüd aktiivselt edasi.

Jah, läks uskumatult hästi. Ma mäletan oma noorpõlveunistusi ja nüüd vaatan, et olen palju enam veel saanud, kui ma unistasin. Ka need mõlemad konkursid – vabariiklik konkurss, ARD ja sellega kaasnevad kontserdid eelkõige Saksamaal, kuid ka mujal Euroopas.

Selle taga oli väga suur võidutahe. Ma ei pea ennast teab kui andekaks, aga tahtega on võimalik väga palju ära teha. Ja nii ka ARD konkurss, ka seal oli tahet vaja.

Kas konkursil on nii, et kui tahe kuskil murdub, siis sa ei pea vastu?

Tugev peab olema.

Sellel erialal peab vist üldse väga tugev olema?

Päris kindlasti. Muidugi on ka hiljem olnud hetki, kus tekivad küsimused ja kahtlused. Need tekivad kindlasti kõigil. Aga mul on elus omajagu õnne olnud.

Isegi töö on kuidagi ise, orgaaniliselt minu juurde tulnud. Kõigepealt töötasin Nõmme

Muusikakoolis, millest mul on väga head mälestused, aga siis läks Kai dekreeti, tulin teda Muusikakeskkooli asendama ja nii see läks. Ja Muusikaakadeemiasse mind kutsuti.

See on ju küllaltki haruldane meie ühiskonnas?

Nõmmelt oli isegi kahju ära minna, aga see oli elu paratamatus.

Mati Mikalaj ja Kai Ratassepp.

Kuidas peaks õpetama praeguse aja õpetaja? Kas ta peaks olema karm, nagu oldi nõukogude ajal või siis lääne tüüpi paindlik, kannatlik, järeleandlik?

Ma olen tähele pannud, et kui ei saa heaga, siis ei saa ka kurjaga. See ei tähenda muidugi, et kogu aeg on hästi ja muudkui kiidad. Loomulikult tuleb nõuda ja eks teinekord tuleb õpilasel tunnis ka pisaraid valada. See käib elu juurde.

Minu eesmärk on anda õpilasele eelkõige vahendid. Töö tehnikaga on väga oluline. Tehnika ei ole sugugi ainult kiirus, nagu arvatakse. Tehniline arendamine minu jaoks tähendab kõlalist tööd. Loomulikult on õpilased erinevad ja arengud on erinevad, aga tehnika osas ei saa küll kuskil järele anda. Kui kord jääb mingi auk sisse, siis areng on küllaltki vaevaline, kui see üldse võimalik on. Töö interpretatsiooniga on seejuures kahtlemata vajalik, kuid see sõltub õpilase tasemest või teose küpsusest, mida ja kui palju selles vallas parasjagu teha saab.

Muusikakeskkool loodi omal ajal Venemaa koolide eeskujul, andekate laste kooliks ja seal on ikkagi mingil määral alles seda karmi nõukogude klaverikooli

vaimu, mis on toonud väga suurepäraseid tulemusi. Kas selline vana kool võiks seal edasi kesta, või peaks midagi muutma?

Muutusi on minu meelest olnud palju ja väga häid, aga selle traditsiooni säilimine on oluline. Toon ühe näite. Meenub Lazar Bermanni meistrkursus. See oli erinev, kuidas ta töötas lääne poolt tulijaga või õpilasega idablokist. Siis oli tal hoopis teine toon, ta oli palju karmim, isegi ütles halvasti. Aga oli tunda, et ta pidas meid nagu paremateks, tõsiselt võetavamateks. Nii selle karmusega on.

Nii et pigem ei tasu liiga paindlikuks ja leebeks minna ja vanu nõudeid ära kaotada?

Oi ei. Kasvõi näiteks, mis puudutab meie “igipõlist vaenlast” heliredeleid. Eks ajad ju muutuvad, aga kas me just peame hakkama jalgratast uuesti leiutama. Heliredelid lihtsalt on klaverimängu tehnika üks aluseid ja seda ei muuda. Võib alternatiive otsida, põhjanaabrite juures on ju heliredelitest peaaegu loobutud. Mängitakse küll raskeid lugusid, aga tehniline võimekus ikkagi alaneb. Eriti just sellepärast, et kuni 20 eluaastani toimub ju seoses luustiku arenguga

tehniline areng kiiremini. Kui sel ajal tehnikat ei arendata, siis konstruktsioon jääb nõrgaks. See on nagu sport, sõrmed on vaja tugevaks treenida. Sõrme tundlikkus on ka väga tähtis, aga tuge-

vad nad peavad olema. Tahtest ka ainult ei piisa, kuigi tahe võimendab ja annab palju juurde. Kui alus on nõrk, siis me jääme poolele teele.

Meenutades Aleksandra Juozapėnaitė -Eesmaad

2012. aasta 22. novembril lahkus Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia professor, pianist Aleksandra Juozapėnaitė-Eesmaa.

Aleksandra (Alytė) Juozapėnaitė sündis 1943. aastal Leedus Graužiniaiis. Tema muusikaline anne avaldus varakult. Aastatel

1949–1961 õppis Aleksandra Juozapėnaitė Vilniuse Čiurlionise-nimelises Muusikakoolis, Vilniuse konservatooriumis ning 1961. aastal läks edasi õppima aspirantuuri Moskva Konservatooriumi. Tema õpetajate hulgas olid Leedus Olga Šteinbėrgaitė ning Moskva

Konservatooriumis professor
Jakov Zak.

1968. aastal pälvis Aleksandra Juozapėnaitė-Eesmaa I preemia Čiurlionise nimelisel konkursil Vilniuses. 1976–1977 sai ta tol ajal haruldase võimaluse täienda da end Pariisis, kus tema õpetajateks olid Claude Helffer, Pierre Sancan, Yvonne Loriod ja kus ta puutus ka kokku Yvonne Loriod' abikaasa Olivier Messiaeni ning Arthur Rubinsteiniga.

1977. aastast alates oli Aleksandra Juozapėnaitė-Eesmaa õppejõud Tallinna Konservatooriumis (praegune Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia), 2002. aastast professor. Tema klaveriklassi on lõpetanud 51 pianisti, teiste hulgas Hando Nahkur, Mailis Põld, Taavi Kerikmäe, Naili Saripova, Kristiina Liivik ja paljud teised. Mitmed neist on olnud edukad rahvusvahelistel konkurssidel ja leidnud hiljem oma koha kontserdilavadel või tegutsevad edukalt õpetajatena.

Aleksandra Juozapėnaitė-Eesmaa on andnud meistrikursusi paljudes Euroopa muusikakõrgkoolides, teda on kutsutud korduvalt rahvusvaheliste pianistide konkursside žüriidesse. Aastatel 2007–2012 juhtis Aleksandra Juozapėnaitė-Eesmaa

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia doktorinõukogu.

Aleksandra Juozapėnaitė-Eesmaa repertuaar on olnud väga lai, hõlmates muusikat kõigist stiilidest ja ajajärkudest. Väga väärtuslikud ja ainulaadsed on tema prantsuse muusika, Messiaeni, Raveli interpretatsioonid ning Eesti ja Leedu muusika esitused. Ta on palju tegelnud Heino Elleri loominguga, plaadistades esmaesitusena Elleri 1920. aastal kirjutatud Esimese klaverisonaadi, mis on helilooja enda sõnul “terve suur sümfoonia liiga paljude nootidega” ning erakordselt raske ja ulatuslik. Tunnustusena Elleri loomingu interpreteerimise eest pälvis Juozapėnaitė 2002. aastal Elleri preemia.

Leedu heliloomingust on ta mänginud omamaise geniuse Čiurlionise muusikat, salvestades kogu tema klaveriloomingu, ning esitanud leedu heliloojate Bagdonase, Barkauskase, Balakauskase, Bajorase, Gruodise ja Nabažase teoseid ning teinud mitmeid esiettekandeid.

Teenete eest Eesti ja Leedu muusikaelu arendamisel pälvis ta 1989. aastal Leedu Vabariigi teenelise kunstniku aunimetuse, 1999. aastal omistati talle Leedu kõrgeim autasu, Suurvürst Gediminase orden ning 2012.

aasta novembris tunnustati teda Balti Assamblee medaliga.

Osa Aleksandra Juozapėnaitė-Eesmaa kunstist on säilinud tema küllaltki rohkearvulistel plaatidel. Nende hulgas on kuus Melodija vinüülplaati, kus kõlab põhiliselt leedu ja eesti muusika ning Messiaeni looming. Lätis 1991. aastal välja antud LP-l mängib Aleksandra Juozapėnaitė-Eesmaa huvitavat valikut Eesti muusikast: Raimund Lätte “Bukoolikat”, Eduard Oja “Sugestioone” ning Tobiase prelüüde nr 7 ja 8. Üheteistkümmne CD hulgas on plaadid “Lithuanian Greatest Artists” vol 7 (Bonifa, Australia 1998), “Čiurlionis: Piano Works” (Semplice, 1996) ja “Čiurlionis: Piano Miniatures” (King Record, Japan), “Messiaen. Vingt regards sur l’Enfant-Jesus (Jade, France, 1992, Semplice. Vilnius Recording Studio 2001), “Heino Eller. Neue Musik: Dreizehn Klavierstücke über Estnische Motive, Die Glocken, Sonate No 1” (Antes 2000/01). Viimaseks jäi 2011. aastal välja antud ERP topeltplaadialbum, mis sisaldab läbilõiget Aleksandra Juozapėnaitė- Eesmaa lemmikrepertuaarist: Rameau süit, Debussy “Kujundid” I,

Ravel “Õilsad ja sentimentaalsed valsid”, Haydn Andante variatsioonidega, Albeniz “Suite Española”, Eller Sonaat nr 2, Bartók Sonaat ning Messiaen.

Mõned plaadiümbrised.

Avaldame tema mälestuseks eksklusiivse intervjuu, mille tegi 2006. aastal Leedu Riikliku Raadio muusikatoimetaja **Jūratė Katinaitė**. Intervjuu andis välja- andele Eesti Leedulaste Ühenduse esinaine **Cecilija-Rasa Unt**, Aleksandra Juozapėnaitė-Eesmaa lähedane sõber. Ka tõlge leedu keelest on temalt.

Väga meeldiv teid siin jälle näha! Kuidas tundub teile Leedu kultuur ja Vilniuse muusikaelu võrreldes Tallinnaga? Kas Eesti pakub Leedule konkurentsi?

Viimasel ajal olen ma Vilniust üsna harva külastanud. Kuid siin olles ma tunnetan, et siin on minu sügavad juured, minu hing ja süda. Päike ja valgus meenutab mu kauget lapsepõlve ja see kõik on ainulaadne ja muuga võrreldamatu.

Aga Eesti ja Leedu kultuurielu – teatud mõttes on leedulastel peaaegu kompleks, et nad teevad kõike halvemini, kui eestlased. Aga neil oleks soov teha paremini!

Vilniuses on terve teie elulugu. Siin algasid õpingud muusikakoolis, hiljem konservatooriumis sealse kõige kuulsama pianisti Olga Šteinbërgaitë juures. Siis tuli Moskva ja stažeerimine Pariisis kuulsa Yvonne Loriod', Olivier Messiaeni abikaasa juures. Kas see kõik oli juhus või tihe võitlus Nõukogude süsteemis?

Kõrvalt vaadates oli ehk juhus, aga tegelikult on inimese elu

pidev võitlus ellujäämise eest. Meenuvad sõja-aastad, kui meie kodu ründasid relvastatud bandiidid. Imekombel jäi ellu mu ema, vend ja mina veel hällis. Isa peksti surnuks. Seda on valus meenutada. Olen väga tänulik oma isale ja tema suguvõsale oma geenide eest.

Et pääseda tol ajal näljasurmast, lahutas ristiisa mind perest ja viis endaga kaasa. Mu muusikaalsust kontrollides sattusid nad vaimustusse ning isa vend Vladas, kes oli tuntud melomaan, kuigi ainult muusikakooli haridusega, hakkas mind ette valmistama muusikakooli astumiseks. Ma ei olnud siis veel 6-aastane; tundsin aga noote ja oskasin Clementi sonatiini peast mängida.

Kooli astudes mängisin Mozarti väikest Sonaati C-duur. Kui mu onu küsis kooli direktrissilt Ludmilla Kezelytelt, kuhu ma paremini sobiksin, kas viiuldajaks või klaveriõpilaseks, vastas ta: “Tema on valmis pianist!” Ma olin tõepoolest hästi ette valmistatud ja looduse poolt on mul täielik kuulmismälu ja vastuvõtlikkus. See määraski minu saatuse.

Hiljem te õppisite Vilniuse konservatooriumis, kuid mind huvitab eriti eluperiood Moskvast. Üldiselt räägitakse, et kõik pianistid, kes on õppinud Moskvast, võivad esineda kõikjal maailmas, sest nad on vene pianismi kooli esindajad. Kas teie olete ka?

Jah, ja ma olen selle üle väga uhke.

Vilniuses olin ma juba läbinud suurepärase kooli Olga Šteinbërgaitë juures, tema õpetus jäi mulle terveks eluks. Aga unistasin Moskvast ja onu Vladas aina inspireeris mind. Pisarate ja südamevaluga jätsin oma õpetaja-

ga hüvasti ning siirdusin kuueks aastaks Moskvasse.

Tollal oli Moskvast haruldane professorite põlvkond. See oli eriline privileeg seal õppida ja lõpetada. Ukse taga ootas kogu aeg kümnekond inimest oma järjekorda. Olen ka praegu kindel, et Moskva professorid valivad ainult kõige andekamaid andekate seast. Keskmise andega sinna ei satu. Ma lõpetasin aspirantuuri professor Jakov Zaki juures. See oli interpretatsioonikunsti töökoda.

Aleksandra Juozapënaitë-Eesmaa koolitüdrukuna klaveril saatmas.

Tundub siiski, et Moskvas õppides te veel ei mõtisklenud nende printsiipide üle, mis eristasid Moskva Konservatooriumit teistest õppeasutustest ja alles Pariisi sattudes hakkasite seda kõike tähele panema. Kas te tundsite neid erinevusi ja kas oli väga raske takistusi ületada?

Ma tundsin kogu aeg, et vajan midagi erilist. Mind väsis Nõukogude ideoloogia, mida oli väga tunda ka kunsti alal. Tahtsin vabalt lennata, teada saada, kuidas on mujal... Pariis oli meile maailma pealinn, kuid kättesaamatu.

Me ei osanud keeli, me ei tundnud käitumisreegleid. Mina sattusin Pariisi esimese vooluga (2–3 inimest), kuigi mul ei olnud tutvusi ega toetajaid. Seda kõike võiks võrrelda ehk “Tuhat ja üks ööd” muinasjutuga. Tagasi vaadates olid õpingud Pariisis mu kõige õnnelikumad eluaastad. Kõigepealt ma vabanesin ja küpsesin iseseisvaks inimeseks. Ma ei pidanud pead murdma, kui ma midagi teen, kas teen seda õigesti ja kas ma ei saa karistada. Ma tundsin oma õigusi kui professionaal. Seda õpetas mulle Arthur Rubinstein. Ta kutsus neli korda mind oma koju, et mängida talle oma repertuaari mitte kui

õpilane, vaid kui pianist. See tähendas juba midagi, kui ta ütles: “Võin öelda, et tehniliselt pole teil midagi õppida. Teil on kõik looduse poolt olemas ning kõik Chopini Fantaasia passaažid on puhtamast puhtamad!” Samas tunnistas ta: “Teen ise pidevalt vigu.” See oli suure kunstniku ülestunnistus noorele pianistile ja väga inimlik ülestunnistus, et me pole jumalad.

Ma võin ka praegu ise tunnistada, et seda juhtub, aga see on vist seotud aastatega.

Pour Alexandra, qui à beaucoup de talent.

Arthur Rubinstein

Mis puudutab koolkondi – nad tõepoolest on erinevad. Interpretatsioon on väga elav protsess. On tähtis jälgida, mis sind ümbritseb, osata seda väljendada,

sisse elada ja mitte kaotada, mida oled koolis saanud. Ülejäänud on sinu fantaasia, eksperiment, mida endale lubad. Noor inimene, eriti kunstnik on alati otsiv ja ei ole kindel oma otsingutes, kuni ta ükskord jõuab oma staatuseni ja teda võetakse sellisena, nagu ta on. Ja ta peab olema kõrgel tasemel professionaal omal alal.

Kui stažeerisite Pariisis Yvonne Loriod' juures, te kahtlemata mängisite palju Messiaeni muusikat. Kas see oli kokkusattumus või oli teil juba Prantsusmaale minnes tõsine soov tundma õppida prantsuse kõige moodsamat muusikat?

Mul ei olnud valikut. Ma pidin Moskvas täitma ankeedi ja põhjendama, miks ma tahan sinna sõita. Mul oli ju kõige parem, maailmatasemel Moskva Konservatooriumi haridus.

Pidin siis ümber orienteeruma ja valima teooria ning kaasaegse prantsuse muusika, mis mind üldse ei huvitanud. Mind huvitasid Ravel, Debussy ja nende interpreteerimine. Kirjutasin oma soovist minna Pierre Sancani juurde. Ta oli haruldaselt hea pianist ja helilooja. Tulingi Sancani klassi, kus oli palju rahvast, nagu kombeks oli. Ma ei olnud harjunud nii vaba suhtle-

misviisiga, ja prantsuse keel oli ka viletsavõitu. Sancan küsis minult, mis eesmärgiga Pariisi tulin? Vastas, et tahan kaasaegset prantsuse muusikat tundma õppida. Ta vastas, et “ma pole üldse kaasaegne helilooja”. Oi, kuidas mulle see vastus meeldis!

Stažeerimiskomisjon soovitas mul pöörduda nüüdismuusika pianisti Claude Helfferi ja Yvonne Loriod' või isegi Messiaeni poole. Ja ma tulingi Messiaeni klassi ning ütlesin, et tulin Nõukogude Liidust ja soovin tema muusikat tundma õppida. Ta pani mind istuma ning ma kuulasin, kuidas ta loeb noodist oma õpilaste teoseid ja kuidas ta neid kommenteerib. Milline võimas isiksus ja kui lihtsalt ta seda kõike tegi. Nagu paljud geniaalsed inimesed. Nii nagu ka Rubinstein. Messiaen võttis mind ka oma abikaasa juurde. Nii ma jäingi õppima kaasaegset Messiaeni muusikat. Mõned tunnid sain ka Claude Helfferilt, kuni lõppesid mu õnnelikud stažeerimisaastad Pariisis.

Tulite jälle tagasi süngesse sotsialistlikku ellu. Saite vähe aega olla ka Vilniuse Konservatooriumis, sest armastuse sunnil tulite Tallinna. Kas ei

mänginud siin rolli mingi salajane “kood”, mis aitas tähtsa otsuse teha? Tallinn oli juba tollel ajal kuulus, kui vähem sotsialistlik ja vähem “nõukogude” pealinn.

Nii päris ei olnud. Leedulastele tundus alati, et Eestis on kõik ilusam ja tähtsam, sest ta on kaugemal. Tegelikult on mõlemad rahvad toredad ja tähtsad, sest nad hoiavad ja säilitavad oma identiteeti, oma kultuuri ja keelt. Minu otsus sõita Tallinna oli seotud ka materiaalsete vajadustega. Kui ma 1973. aastal ostsin endale klaveri, ei olnud mul oma

tuba ja ma ei saanud seda kasutada. Hoopis naabrid käsutasid ja sõimasid mind. Jäin võlgadesse ja pidin ühest kohast teise jooksma, et oma esinemistega raha teenida. Mu elu päästis, nagu alati, muusika ja ainult muusika.

Mu abikaasa Enn Eesmaa on hariduselt inglise filoloog ja tuntud ETV diktor. See oli 30 aastat tagasi. Ei tulnud kõne allagi, et ta oleks tulnud siia minu juurde Leedusse. Väga ja väga valusa südamega jätsin oma õpetajad ja muusikasõbrad ning siirdusin Eestisse.

Koos abikaasa Enn Eesmaaga.

Nüüd siis elust Tallinnas, mis muutis teie elu. Te abiellusite huvitava inimesega, kes aitas teid igal sammul. Teil on huvitav pedagoogitöö Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias. Kes on need inimesed, kes keerlevad teie ümber ja milline on teie üldine elu taust?

Kõik algas uuesti ja kõik tuli raske tööga välja teenida. Mulle pakuti ETV kunstilise juhi kohta. Keeldusin, sest ei osanud ju eesti keelt. Sain pool kohta Tallinna Konservatooriumis. Hiljem, pärast ühe õppejõu surma, sain juba täistöökohta.

Nüüd olen EMTA professor, mul on klass õpilasi, annan kontserte, mängin ka Eesti televisioonis ja raadios ning annan plaate välja.

Peale Messiaeni ja Čiurlionise olen salvestanud ka Heino Elleri teoseid ja sain oma plaadi eest ka Elleri preemia. Mul on foto Rubinsteini allkirjaga “Armsale Aleksandrale heade soovidega” ja ka raamat sissekirjutusega “Aleksandrale, kes on väga andekas”. Olin väga üllatunud ja õnnelik, kui neid kirjutisi kasutati Elleri CDl.

Möödusid aastakümned. Te olete andnud palju kontserte, teil on suur repertuaar. Kuidas

te kasvasite pianistina? Mida te peate tähtsamaks oma arengus?

Arvan, et iga kunstnik muutub aastatega. Ta peab muutuma. Ma muutsin oma mängustiili, muut- sin oma klahvipuudutust. Lugesin palju, kuulasin teisi ja iseennast. Ma töötasin välja oma stiili ja oma näo, mida kriitikud väga positiivselt hindasid. Mu elu motoks sai: pidevalt õppida ja uurida ning teenida kunsti, jättes kõrvale igapäevast. *Per aspera ad astra!*

Õpetajana olete juhendanud tervet rida noori pianiste. Teile satuvad andekad ja ka vähem- andekad noored inimesed. Kas teie arvates on õpetaja missioon lihvida ja täiustada iga noort inimest? Või jääda lootma jumala ja looduse poolt antud eeldustele ja hea pedagoog lihtsalt lihvib ja arendab seda annet?

Hea küsimus. Teiste õpeta- mine on olnud eluaeg minu põhi- teenistus. Kui selle kõrval tahad ise areneda ja esineda, on see sinu oma asi. Ja seda “oma asja”, mida tegin terve elu, sain ma edasi anda oma õpilastele. Kui nad ükskord jäävad üksi ja muutuvad iseseisvaks, saab kohe näha, mida keegi väärt on. Minu kui õpetaja kohustus on noort inimest õpeta-

da, sest see on minu töö. Ma teen oma tööd suure armastusega ja paistab, et ka mina mõjun neile, sest ka tudengid armastavad mind. Nii ma olen väga õnnelik.

**Üks väga isiklik küsimus.
Mida te lõite Tallinnas elades?**

Oma kõige tähtsama oopuse, poja Allani, kes praegu on 23-aastane ja õpib Tartu Ülikoolis. Nime talle pani mu mees. Al (Aleksandrast) ja en (Ennust). Minul ei olnud midagi selle vastu. Ei saanud talle leedupärast nime panna, ta elab ju Eestis. Juba lapsepõlves õpetasin talle leedu keelt. Lisaks oskab ta veel suurepäraselt inglise ja soome keelt. Kõneleb saksa ja vene kolleegidega nende keeles. Eks näeb, kes temast saab –

diplomaat, keeleteadlane või ärimees...

Aleksandra, mida te veel elult ootate? Kas teil on erialaseid või isiklikke eesmärke? Mida te veel tahaksite teostada?

Soovin tervist, kui kõige kallimat elu varandust. Ma hindan seda väga. Ja veel tahaksin tunda elurõõmu. Muidugi ma tahan oma perele, eriti oma pojale tervist ja kõike muud, mis aitab luua oma iseseisvat elu. Ja et see elu kulgeks palju kergemini kui minul. Ajad on praegu muutunud, peab oskama valida ja rõõmu tunda sellest, mida oma tööga oled saavutanud.

ALEKSANDRA

Forte-piano

*Aleksandra. Forte-piano
2013, M. K. Čiurlionio namai*

*Koostaja Stanislovas Urbonas
Kujundaja Ieva Norvilaite*

*2013. aastal Čiurlionise maja välja
antud leedu- ja ingliskeelne raamat.*

*Väljaande vahel on ka CD Aleksandra
Juozapėnaitė-Eesmaa Čiurlionise
miniatuuride ja Messiaeni esitustega
tsüklist "20 pilku Jeesuslapsel".*

KONKURSIKROONIKA

Kolme kooli konkurss 2013

Keskastme muusikakoolide õpilased TMKKst, Georg Otsa nimelisest Tallinna Muusikakoolist ja Heino Elleri nimelisest Tartu Muusikakoolist võtsid omavahel mõõtu Tallinna Muusikakeskkoolis 25.–26. jaanuarini. Esitusi hindasid **Age Juurikas** (EMTA, žürii esimees), **Marja Jürisson** (TMKK), **Pille Taniloo** (Elleri nim MK) ja **Piret Väinmaa** (Otsa nim MK). Konkursist võttis seekord osa rekordarv, 45 õpilast.

Järgnevalt arvamusi konkursist **Nele-Eva Steinfeldi** saatest Klassikaraadiole. TMKK õpetajate **Marju Rootsi** ja **Kersti Sumera** mõtetena jäi kõlama, et tänavune konkurss oli väga hea tasemega, mängiti väga musikaalselt ja värvikalt. Tore on tõdeda, et lapsed, keda oled kuulnud aasta-aastalt, on palju edasi arenenud ning juba kunstnikuks saanud. Nii Marju Rootsi kui Kersti Sumera arvates oleks aga žürii võinud konkursil rohkem tunnustusi ja preemiaid jagada, ka eripreemiaid ühe teose hea esituse eest.

Otsa muusikakooli ja EMTA õppejõud **Lembit Orgse** ütles, et konkurss oli viimaste aastat üks osavõtjate rohkemaid. “On tore tõdeda, et nii palju noori tegeleb selle vaimustava alaga!” Ta mainis ka hästi koostatud kava, mis andis võimaluse tutvuda vähem mängitava põneva repertuaariga, näiteks Janáčeki ja Martinů muusikaga, mida tema käis näiteks ka Sibeliuse Akadeemia raamatukogus otsimas.

Orgse tõi esile selliste konkursside olulisuse: see on nagu foorum, kus õpilased üksteist kuulevad, entusiasm ja ideed levivad ühest koolist teise ja see on üks kõrge taseme põhjustajaid.

Žürii esimees, EMTA õppejõud **Age Juurikas** ütles, et muljed konkursist on väga head, tase on kõrge. Mängiti ühtlaselt hästi. Ka tema tõi esile konkursi toredat atmosfääri ning võimalust kokku tulla ja end teineteise tegemistega kurssi viia.

TULEMUSED

IX klass ja I kursus

Laureaadid

Arno Gabriel Humal

(Elleri nim MK, õp. Pille Taniloo, Lauri Väinmaa)

Veronika Issajeva

(Otsa nim MK, õp. Jelena Elkind, Lembit Orgse)

Algis Pauljukaitis

(Elleri nim MK, õp. Kadri Leivategija, Lauri Väinmaa)

Diplomandid

Eliza Agajeva

(TMKK, õp. Ira Floss)

Piret Mikalai

(TMKK, õp. Ira Floss)

Andrei Zevakin

(Elleri nim MK, õp. Tanel Joamets)

X klass ja II kursus

Laureaadid

Maria Mikulitš

(TMKK, õp. Martti Raide)

Lea Valiulina

(Otsa nim MK, õp. Ralf Taal)

Diplomandid

Jelizaveta Leonova

(Otsa nim MK, õp. Ia Rimmel, Siim Poll)

Hindrek Pärg

(Otsa nim MK, õp. Ülle Sisa)

Liliane Reiljan

(TMKK, õp. Kersti Sumera)

Indra Stepanova

(TMKK, õp. Mati Mikalai)

Preemia saab Veronika Issajeva (vasakul).

XI klass ja III kursus

Laureaadid

Rasmus Andreas Raide

(TMKK, õp. Martti Raide)

Dmitri Kurs

(Otsa nim MK, õp. Ülle Sisa)

Laureaat ja eripreemia J. S. Bachi teoste esituse eest

Mariin Gill

(TMKK, õp. Marju Roots, Lauri Väinmaa)

Diplomandid

Julia Gavrjušenkova

(Otsa nim MK, õp. Ülle Sisa)

Veeda Kala

(Elleri nim MK, õp. Pille Taniloo)

Triin Sarap

(TMKK, õp. Martti Raide)

Kristiina Šatuho

(Otsa nim MK, õp. Jelena Elkind)

XII klass ja IV kursus

Laureaadid

Johan-Eerik Kõlar

(VHK MK, õp. Karin Suss, Ivari Ilja)

Auli Lonks

(TMKK, õp. Martti Raide)

Julius Maaten

(TMKK, õp. Mati Mikalai)

Anna Smirnova

(TMKK, õp. Martti Raide)

Diplomandid

Ralf Kink

(TMKK, õp. Ada Kuuseoks)

Madli Marje Sink

(Otsa nim MK, õp. Lembit Orgse)

Kadri Toomoja

(TMKK, õp. Anu Nahkur, Toivo Nahkur)

Rasmus Andreas Raide.

Johan-Eerik Kõlar ja Age Juurikas.

X instrumentaalkontserdi konkurs

15.–17. veebruarini toimus Narvas järjekordne, kümnes instrumentaalkontserdi konkurs. Võistlusest võttis osa 38 noort pianisti, žüriis olid EMTA ja TMKK õppejõud **Mati Mikalai** ja **Marko Martin**. Mängiti Berkovitši, Rowley, Bachi,

Haydni ja Mozarti klaveri-kontserte ning Lepo Sumera kontserti “Kolm maailmaimet” ja Risto Lauri teost “Tüdruk ja draakon” koos **Narva Linna-orkestriga**, dirigendiks **Anatoli Štšura**.

TULEMUSED

I vanuserühm

I koht

Nadežda Klimanova

(Narva MK, õp. Tatjana Sokolova)

II koht

Marija Smirnova

(Kreenholmi MK, õp. Jelena Gruljova)

III koht

Jekaterina Lazonen

(Sillamäe MK, õp. Irina Artšenkova)

Anastassia Kuzmina

(Sillamäe MK, õp. Elena Kondratenko)

Diplom

Erik Pihlakas

(Narva-Jõesuu MKK, õp. Elena Vasilenko)

Beata Ljauman

(Kreenholmi MK, õp. Riina Vohta)

II vanuserühm

I koht

Nikita Fatejev

(Tallinna MK, õp. Irena Truškina)

II koht

Uljana Prosvetova

(Narva MK, õp. Liina Jarovaja)

III vanuserühm

I koht

Eva Lotta Lepp

(Tartu MK, õp. Kadri Leivategija)

II koht

Ulyana Safiullina

(Sillamäe MK, õp. Svetlana Rosseva)

III koht

Darina Tšudakova

(Sillamäe MK, õp. Svetlana Rosseva)

Jekaterina Tšernõševa (Sillamäe MK, õp. Inna Anikina)

Diplom

Uljana Lvova

(Narva MK, õp. Liina Jarovaja)

Jelizaveta Belikova

(Sillamäe MK, õp. Svetlana Rosseva)

Lootuse preemia

Darina Tšudakova

IV vanuserühm

I koht

Viktorija Anikina

(Sillamäe MK, õp. Inna Anikina)

III koht

Maria Jemeljanova

(Kreenholmi MK, õp. Riina Vohta)

Sofja Frolova

(Narva MK, õp. Liina Jarovaja)

Üleriigilise muusikakoolide konkursi “Parim noor instrumentalist” klaveriõpilaste finaalvõistlus toimus taas Nõmme Muusikakoolis. Noori pianiste hindas žürii koosseisus: **Jussi Siirala** (Soome, esimees), **Ülle Sisa** ja **Lembit Orgse**.

Žürii liige **Ülle Sisa** ütles konkursi kommenteerides, et meie muusikakoolide parimate noorte pianistide taseme üle võib ainult rõõmu tunda. “Head mängu kuulis kõigis vanuserühmades. Aastast-aastasse kordub aga kurvastav pilt – kõige vanemas rühmas napib osavõtjaid (ka seekord ainult 5).

Konkursi kavade koostamine on alati keeruline. Koostajad püüavad küll välja mõelda midagi õpilaste inspireerimiseks, et n-ö tuulutada programme, kuid paraku ei saa jalgratast leiutada, sest tuleb lähtuda õppekavas ettenähtud “žanridest”. Varieerida saab vaid seda, mida millega kokku ja millisesse vanuseastmesse panna, et saaks mängija oskustest võimalikult tõese pildi.

Palad õnnestuvad reeglina alati paremini, kui etüüdid, polüfoonilised teosed või suurvormid. Palad on õpilasele kujundlikumad ja tema fantaasiat äratavamad. Toredasti saadakse hakkama kaasaegsete heliloojate loominguga. Etüüdid vajavad teadagi nobedaid sõrmi ja selle nimel tuleb tõsiselt vaeva näha (palju harjutada), milleks pole tihti kas aega või kannatust. Bachi puhul torkavad silma polüfoonilise koe kuulamise, artikulatsiooni, ornamentika, pedaali ja tempode küsimused. Suurvormides jälle struktuuriprobleemid – just töötlused kipuvad olema “eikellegimaa”. Väga oluline on, et muusika liigendamine oleks selge.

Tõsiasi on see, et konkursiks valitud teosed oleksid õpilasele jõukohased ja valitud nii, et tooksid tema tugevamad küljed esile. Üleolekuga mängitud kergem kava tagab tõenäolisemalt õnnestumise ja õpilane läheb konkursilt koju positiivsete emotsioonidega, mis ongi võit.”

TULEMUSED

I vanuserühm

I koht

Sofia Khvichia

(Nõmme MK, õp. Vladimira Ljutova)

Leo-Mattias Leete

(Tallinna MK, õp. Marika Vurma)

II koht

Theodor Teppo

(Keila MK, õp. Eva Teppo)

Marta Pärn

(Tallinna MK, õp. Marina Sinkel)

III koht

Maria Kirillova

(Ahtme KK, õp. Nadežda Petropavlova)

Marten Mõru

(Elleri nim MK, õp. Kadri Leivategija)

Hanna-Liisa Reiljan

(Kehtna KK, õp. Hele Saarse)

Diplom

Renata Safiullina

(Sillamäe MK, õp. Svetlana Rosseva)

Anna Malysheva

(Tartu I MK, õp. Alla Aljanaki)

Birgitta Rebecca Kurg

(Tallinna MK, õp. Kaja Frischer)

Kaur Lassmann

(Vanalinna HK MK, õp. Jekaterina Rostovtseva)

Anete Tomson

(Viljandi MK, õp. Marge Loik)

Luukas Luht

(Tallinna MK, õp. Kaja Frischer)

Diplom pala hea esituse eest

Jekaterina Maasing

(Rakvere MK, õp. Ruth Patune)

Susanna Liisa Onoper koos õpetaja Maire Roovikuga.

II vanuserühm

I koht

Susanna Liisa Onoper

(Tallinna MK, õp. Maire Roovik)

Uljana Prosvetova

(Narva MK, õp. Liina Jarovaja)

II koht

Robi Salumets

(Pärnu MK, õp. Maimu Parts)

III koht

Serafima Afanasjeva

(Nõmme MK, õp. Natalja Kornfeld)

Anna Laura Perve

(Nõmme MK, õp. Maia Takker)

Diplom

Darina Tšudakova

(Sillamäe MK, õp. Svetlana Rosseva)

Robert Telpt

(Lasnamäe MK, õp. Svetlana Skuridina)

Tuule Tars

(Tartu II MK, õp. Alli Selliov)

Markus Nurmsaar

(Nõmme MK, õp. Helve Kuuskmann)

Uljana Ivanova

(Ahtme KK, õp. Natalia Antropova)

Marija Arošjus

(Lasnamäe MK, õp. Tiina Vurma)

Diplom etüüdi hea esituse eest

Anastasija Mjassojedova

(Pärnu MK, õp. Renata Marksalu)

Kärt Suurlaht

(Keila MK, õp. Eva Teppo)

Dominika Trejer

(Ahtme KK, õp. Alevtina Kill)

III vanuserühm

I koht

Arko Narits

(Tartu I MK, õp. Tiiu Noor)

Arina Makarenko

(Paldiski MK, õp. Svetlana Skuridina)

II koht

Uljana Lvova

(Narva MK, õp. Liina Jarovaja)

Ulijana Safullina

(Sillamäe MK, õp. Svetlana Rosseva)

III koht

Jekaterina Tšernõševa

(Sillamäe MK, õp. Inna Anikina)

Sofiija Frolova

(Narva MK, õp. Liina Jarovaja)

Diplom

Julia Soboleva

(Narva MK, õp. Galina Dotsenko)

Julia Uljanjonok

(Narva MK, õp. Ljudmila Homjakova)

Aleksandra Serebrjakova

(Ahtme KK, õp. Natalia Antropova)

Diplom pala väga hea esituse eest

Karl Reimand

(Keila MK, õp. Tiina Kalvet)

IV vanuserühm

I koht

Ilja Tihhomirov

(Narva MK, õp. Ljudmila Homjakova)

II koht

Viktoria Anikina

(Sillamäe MK, õp. Inna Anikina)

28

Evita Lohu

(Kehtna KK, õp. Hele Saarse)

Diplom

Kristjan Lääts

(Abja MK, õp. Olev Raal)

Diplom pala hea esituse eest

Iлона Dudnik

(Tallinna MK, õp. Irena Truškina)

Arko Narits.

Evita Lohu.

4.–8. aprillini toimus Tallinnas seitsmendat korda populaarne rahvusvaheline konkurss “Noor Muusik”, kus traditsiooniliselt on klaveri, viiuli ja tšello kategooria ning osalevad lapsed vanuserühmades A (kuni 10-aastased) ja B (11–13-aastased). Konkurss on kahevooruline, teises, finaalvoorus saavad osalejad mängida orkestriga. Seekord oli selleks Klaaspärlimäng Sinfonietta dirigent **Jüri Alperteni** juhatusel. Klaveri eriala žüriisse kuulusid seekord **Liv Glaser** (Norra), **Carlos Juris** (Soome) ja **Ülle Sisa** (Eesti).

Järgnevalt räägib **Ülle Sisa** konkursil kuuldust.

Milline oli “Noor Muusik 2013” võrreldes eelmiste konkurssidega?

See on olnud ja oli ka seekord omataoliste hulgas ainulaadse atmosfääriga lastekonkurss. Seda kinnitasid ka tänavusel konkursil viibijad: Reet ja Märt Hunt on suurepärase korraldajatena osanud konkursi aktsendi suunata muusikale ning sellega tegelemise olulisusele, mis laseb kõigil noortel muusikutel, sõltumata hetke tulemustest, tunda end

väljavalitutena, privilegeerituna. II voor ahvatleb võimalusega orkestriga mängida, II vooru mitte pääsenud saavad esineda pidulikul kontserdil.

Pianistid mängisid seekord Hopneri Maja kaunis ajaloolises saalis, konkursantidel on võimalus saada meistrkursusi suurepärestelt pedagoogidelt. Pianistide kursust viis läbi klaveri žürii esimees prof. Liv Glaser Norrast. Ülimalt heasoovlikuna ja väga selgelt juhendatud muusikaliste eesmärkidega võlus ta nii õpilasi kui õpetajaid ja mõjus neile innustavalt ja inspireerivalt. Õpetajatele, kontsertmeistritele ja žüriile on vastuvõtt Raekojas, peale pidulikkude lõppkontserti ja autasustamist (autasudeks on Eesti kunstnike tööd) Estonia Kontserdisaalis järgneb bankett kõigile osavõtjatele.

Milline oli võrreldes varasemate konkurssidega seekordse võistluse tase?

See on aastate lõikes varieerunud. Sellel konkursil oli tugevam B-vanuserühm. Huvitaval kombel pole A ja B rühm kunagi võrdsed olnud: kas on tugevam A või siis B. On olnud aastaid, kus oleme

sunnitud võitlema üks-kaks kohta teises voorus juurde, sest võrdselt tugevaid mängijaid on rohkem, kui reglemendis lubatud viis kohta. Konkursile on tulnud üldiselt hea ettevalmistusega, aga nagu ikka: eriti silmapaistev tulemus sünnib väga andeka õpilase ja võimeka õpetaja koostöös.

Millised olid konkursi kõige eredamad elamused?

Erakordsed selle sõna tõelises mõttes olid minu jaoks pianistidest Maksims Tanicevs Lätist, Kuisma Alex Sippola Soomest ning tšellist Birgitta Elisa Oftestad Norrast. Maksims (11-aastane) on loojanatuur, kelle mängus oli kuulda väga head kooli, kõik oli paigas: oma vanuse kohta küps arusaamine muusikast, peen fraseerimine, kujunditerohkus, kõlavärvide rikkus, hea pedaalikasutus, vormitervik, füüsiline vabadus, tehniline üleolek, stiilitaju. Lisaks esikohale sai ta ka kolm eripreemiat. Ta võitis oma vanuserühmas eripreemia kohustusliku pala Ester Mägi “Kassari kadakad” esituse eest ja lõppkontserdil, kus omakorda võistlesid kõikide pillide (viul, tšello, klaver) B-vanuserühma parimad Mägi teoste esitajad, viis ta koju Ester

Mägi teose parima esitaja *grand prix*. Võitjana mängis ta seda lõppkontserdil ja pean ütlema, et ma pole seda Eestis kunagi nii heas esituses kuulnud! Usun, et kui saalis oleks viibinud maestra Ester Mägi, oleks ta Maksimsi tõlgitsusest olnud liigutatud.

Kuisma Alex (12-aastane) on rabavalt andekas muusik. Lavale sündinud artist! Väga musikaalne, iseenesest mõistetava, loomuliku ja loogilise mõttearendusega, hea tervikutundega mäng. Noodid on talle ainult vahendid, et öelda seda, mis tal sees on ja seda on väga palju. Teda on kogu aeg huvitav kuulata. Muusika elab, voolab, laulab, haarab kuulajat kaasa. Tal ei olnud kahjuks kogu kava ühtlase professionaalse teostusega. Kas põhjus oli ajapuuduses – õpib ta ju ka tšellot (saavutas III koha) või hoopis liigeses enesekindluses? Igatahes vaatamata tema “pattudele” tahaksin teda veel ja veel kuulata. Kahtlemata oli tema mängitud Mozarti klaverikontsert muusikaliselt kõige nauditavam ja veenvam, nii et ta sai võimaluse seda erandkorras (II koht) mängida lõppkontserdil, kus muidu esinesid ainult I koha võitjad. Birgittat kuulsin ainult lõppkontserdil. Milline toon, milline soojus! Esimesest poognatõmbest alates

mängis ta ennast minu südamesse. Kümneaastane ja niimoodi mängib!

Uskumatult hästi ja muljetavaldavalt mängisid orkestriga lõppkontserdil muidugi kõik esimesed kohad. Imetluse ja sooja südamega kuulasin neid. Need lapsed – juba praegu väga tõsiselt võetavad muusikud – tegid mind õnnelikuks.

Millised on muljed Eesti laste mängust?

Muljed Eesti laste mängust olid valdavalt positiivsed. Kaheksast osavõtjast pääses II vooru viis ja tulemus: neli kohta ja diplom on ju kiiduväärt.

Lootustandvad andekad poisid on kümneaastane Nikita Fatejev (I koht) ja üheksa-aastane Theodor Teppo (jagas II kohta). Kindlasti kuuleme neist tulevikus järgmise põlvkonna tegijate-muusikutena.

Nikita paistis silma intensiivse omapoolse muusikale lähene-misega. Ta tabas hästi karaktereid, mängis tõsise süvenemisega ja oli kõlalises mitmekesine. Väga hea Bach, hästi kuulatud, mängitud hea artikulatsiooniga. Selle eest pälvis ta ka eripremia. Samuti tõid nobedad näpud talle parima virtuoospala esitaja preemia.

Nikita Fatejev koos õpetaja Irena Truškinaga.

Theodor on helge, päikseline, sooja südamega ja väga musikaalne. Tal on muusikaga palju öelda. Väga hästi tunnetatud, ilusa kõla ja soojusega mängitud Tšaikovski “Magus unelm” jääb kauaks meelde. Erakordselt head seosed (mida just väga tihti ei kuule). Virtuosse külje arendamine võimaldaks tal oma eredaid muusikalisi soove veelgi paremini kuuldavale tuua.

Sofia Khvichia (III koht) on väga hea tasemega mängija. Kava oli detailideni viimistletud, kooli-

liselt korras, kuid mängus puudus sära ja jäi pisut kahvatuks.

Uljana Safiullina (III koht) on selle konkursi “veteran” – osalenud varem kaks korda ja saavutanud nooremas vanuserühmas II koha (2009). Tema mängu on tulnud uusi kvaliteete nii tehnilises kui muusikalises osas. Oli

kuulda head õpetaja tööd, aga vajaka jäi tema enda isikupärasest väljendussoovist.

Hanna-Liisa Reiljan (diplom) on võimekas tüdruk. Ta tunnetab muusikat hästi. Praegu paraku jäävad veel ta pianistlikud oskused tema muusikalistele soovidele alla.

TULEMUSED

Klaver A

I koht

Nikita Fatejev

(Tallinna MK, õp. Irena Truškina)

Eripreemiad: parim J. S. Bachi teose esitaja, parim virtuoospala esitaja

II koht

Theodor Teppo

(Keila MK, õp. Eva Teppo)

Eripreemia väljapaistva stiilitunnetuse eest

III koht

Jason Hu

(Soome, S. Vaarni-Kempainen)

III koht

Sofia Khvichia

(Nõmme MK, õp. Vladimira Ljutova)

Diplom esinemise eest II voorus

Hanna-Liisa Reiljan

(Kehtna KK, õp. Hele Saarse)

Noorima osavõtja eripreemia

Valentina Danilina

(Venemaa, õp. I. Poddubskaya)

Klaver B

I koht

Maksims Tanicevs

(Läti, õp. L. Muizaraja)

Eripreemiad: parim Ester Mägi teose esitus, parim J. S. Bachi teose esitaja, eripreemia väljapaistva stiilitunnetuse eest

II koht

Kasparas Mikužis

(Leedu, õp. L. Kašetiene)

Eripreemia: parim virtuoospala

II koht

Kuisma Alex Sippola

(Soome, õp. T. Hakkila)

III koht

Uljana Safiullina

(Sillamäe MK, õp. Svetlana Rosseva)

Diplom esinemise eest II voorus

Airine Taucaite

(Leedu, õp. R. Rinkeviciute)

29. – 1. detsembrini toimus Tallinna Muusikakeskkoolis Eesti muusikale pühendatud klaverikonkurss “Eesti kõla” II. Igati väga tänuväärne konkurss, kus kava on jõukohane, sisaldades kohustuslikuna Eesti helilooja teost ja lugu vabal valikul. Konkurss tutvustab meie oma muusikat ja innustab seda esitama.

Võistlus oli jagatud nelja vanusegruppi, uendusena olid seekord moodustatud eraldi grupid suurtele (B) ja väiksematele koolidele (A). See oli väga hea mõte, sest võimaldas lastel võistelda võrdsematel alustel.

Konkursil osales 51 noort pianisti Tallinna Muusikakeskkoolist, Tartu Elleri koolist, Tartu IMKst, Tallinna ja Nõmme, Tallinna VHK, Pärnu, Jõhvi, Kiili, Orissaare, Kehtna, Antsla, Märjamaa, Jõelähtme, Võru ja Lihula muusika ja kunstikoolidest, aga ka Tallinna Tõnismäe Reaalkoolist ja Vene Kultuurikeskuse Instrumentaalstuudiost.

Enim mängitavaks eesti heliloojaks konkursil oli taas Urmas Sisask, väga populaarsed olid ka Riine Pajusaare ja Katri

Hallik-Rebase palad ning Ester Mägi “Kassari kadakad”, kuulda oli ka muusikat uuemast Eesti loomepõlvkonnast, Helena Tulve, Timo Steineri ja Mari Vihmandi palu.

Konkursi žürii esimeheks oli silmapaistev õpetaja Lätist, **Ilze Treija** Riia Daržinši-nimelisest Muusikakoolist, helilooja **Alo Põldmäe** ja siinkirjutaja.

Omavahelistes aruteludes oli huvitav kuulda just Ilze Treija, kui väljaspoolt tulija arvamusi meie noortest klaveriõpilastest. Väga rõõmustav oli kuulda tema seisukohta, et väiksemate koolide mängijad ei jäänud alla suurematele koolidele. Korduvalt mainis ta ka, et Eesti lapsed on väga õigetest põhimõtetel õpetatud.

Väga huvitav oli kuulda Alo Põldmäe helilooja vaatepunktist öeldud kommentaare eesti palade esituste kohta. Probleemide osas mainis Ilze Treija mõnel korral mitte just õnnestunud klassikaesitusi, kus patustati tempoga (ebatäpne ja kõikuv tempo) ning segane ja vähe arusaadav vormiline külg.

Kui püüda üldistada, siis konkursil said premeeritud need

noored mängijad, kelle esitustes oli rohkesti väljendusjulgust, eredust ja tehniliselt häid oskusi. Mõnele osalejale saigi teel preemiale takistuseks just liiga kahvatu eneseväljendus.

Konkursil kuulis väga säravat ja isikupärast mängu. Olgu siin mainitud kasvõi erakordselt intensiivne ja sügav **Arko Narits** Tartu I Muusikakoolist (õp Tiiu Noor), väga professionaalne ja nüüdismuusikat hästi tunnetav **Piret Mikalai** Muusikakesk-koolist (õp Ira Floss), väga kauni, vahel isegi valulise tunnetusega mänginud **Ann Kärner** Orissaare Muusikakoolist (õp Kairit Levit), tulesäde **Marten Mõru** Tartu Elleri koolist (õp Kadri Leivategija), peen ja viimistletud **Viola Asoskova** TMKKst (õp Jekaterina Rostovtseva), väljendusrikas ja kaasahaarav **Nikita Fatejev** Tallinna Muusikakoolist (õp Irena Truškina), väga headel alustel õpetatud ja loomulik **Madelin Rattus** Antsla Muusika-koolist (õp Olesja Voronjuk), hea tasemega ja musikaalne **Valeria Jefimova** Jõhvi Muusikakoolist (õp Jelena Anufrikova), elav **Hans Matthias Kari** TMKKst (õp Kai Ratassep) ning täpne ja elegantne **Ksenia Ivanova** TMKKst (õp Jekaterina Rostovtseva).

Vanema rühma võitja Piret Mikalai TMKKst.

Tegi suurt rõõmu õpilaste osavõtt sellistest koolidest nagu Lihula, Märjamaa, Orissaare, Jõelähtme, Võru ja Antsla, seal töötavad väga tublid õpetajad **Merje Vahula, Tatjana Tsitovitš, Svetlana Siltšenko, Kairit Levit, Liina Palu ja Olesja Voronjuk**. Väga artistlikud ja põnevad olid kaks tüdrukut Pärnust, **Anastassia Mjassojedova ja Yasmina Bouhouda, Renata Marksalu** õpilased. Fantaasiarohked ja rõõmsad olid Kiili Kunstide Kooli lapsed **Anette Allas,**

Sander Erik Ilves, Madis Aasalo ja Rasmus Rüütel (õpetajad **Sirle Piisang ja Tiia Koppel**). Tartust oli mitu väga säravat annet, eesotsas **Arko Naritsa ja Marten Mõruga**. Natuke kahju, et Ida-Virumaalt oli seekord vähe osalejaid, kuid hea mulje jätsid **Valeria Jefimova ja Aljona Gulevitš** Jõhvi Muusikakoolist (õpetaja **Jelena Anufrikova**).

Eraldi tahaksin mainida Kehtna Kunstide Kooli, kus töötab pühendunult ja väga heade tulemustega õpetaja **Hele Saarse**. Tema juurest on tulnud juba mitu väga võimekat last õppima Tallinna Muusikakeskkooli ning praegu olid tema õpilastest konkursil **Evita Lohu ja Hanna-Liisa Reiljan**. Evita Lohu sügav ning kõlaliselt kaunilt viimistletud esitus oli väga mõjuv ning Hanna-Liisa Reiljan on väga musikaalne ja kujundlik tüdruk.

Võõrustajakool Tallinna Muusikakeskkool esines ootuspäraselt väga hästi. Igas vanuse-

rühmas hakkas silma rohkesti põnevaid ja andekaid mängijaid – **Jana Potštarjova** (7-aastasena konkursi noorim osavõtja, õp. **Marja Jürisson**), **Polina Abolõmova, Karl Johan Nutt, Indra Stepanova** (õpetajad **Kai Ratassepp, Anne Sarrap, Mati Mikalai**). Eriti arvukas ja edukas oli õpetaja **Jekaterina Rostovtseva** klaveriklass, kus tema õpilased pälvisid kohti igas vanuserühmas. Diplomid said ka tema VHK Muusikakoolis õppivad õpilased **Jakob Eduard Laul ja Kaur Lassmann**. Silmapaistvalt hästi esinesid ka Tallinna Muusikakooli lapsed, kus **Susanna Liisa Onoper** (õp. **Maire Roovik**) sai II koha ja eripreemia eesti pala esituse eest ning **Nikita Fatejev** (õp. **Irena Truškina**) samuti II koha.

Oleks muidugi rõõmuga kuulanud rohkemaid mängijaid ka Nõmme ja VHK Muusikakoolist (Nõmmelt üks, VHK MK-st kolm) ning tulijaid ka Lasnamäe Muusikakoolist.

TULEMUSED

I A vanuserühm

I preemia

Anastassia Starintšikova

(Tallinna Tõnismäe Reaalkool, õp. Jekaterina Rostovtseva)

II preemia

Anette Allas

(Kiili KK, õp. Sirle Piisang)

Anne-Mai Pihlap

(Võru MK, õp. Liina Palu)

III preemia

Alika Boitšuk

(Jõhvi MK, õp. Jelena Gromova)

Sander Erik Ilves

(Kiili KK, õp. Tiia Koppel)

Diplom

Merilin Tüür

(Orissaare MK, õp. Kairit Levit)

Polina Šuvalova

(Jõhvi MK, õp. Larissa Šilova)

Triinu Pikk mets

(Lihula Muusika- ja Kunstikool, õp. Merje Vahula)

I B vanuserühm

I preemia

Hans Matthias Kari

(TMKK, õp. Kai Ratassepp)

Ksenia Ivanova

(TMKK, õp. Jekaterina Rostovtseva)

II preemia

Cornelia Elisabeth Väli

(TMKK, õp. Jekaterina Rostovtseva)

III preemia

Jana Potštarjova

(TMKK, õp. Marja Jürisson)

Kerttu-Riin Petrov

(Tartu Elleri nim MK, õp. Kadri Leivategija)

Diplom noorimale osavõtjale

Jana Potštarjova (TMKK)

Diplom Riine Pajusaare pala

“Hundid” hea esituse eest

Jakob Eduard Laul

(VHK MK, õp. Jekaterina Rostovtseva)

Diplom Bernsteini tsükli “Linnud”

hea esituse eest

Kaur Lassmann

(VHK MK, õp. Jekaterina Rostovtseva)

Diplom Vlam-Verwaaijeni pala

“Murelik lepatriinu” hea esituse eest

Patrick Malm

(Tallinna MK, õp. Juta Targo)

Diplom MacDowell'i pala “Šoti

poeem” hea esituse eest

Tiit Tomp

(TMKK, õp. Martti Raide)

II A vanuserühm

I preemia

Madelin Rattus

(Antsla MK, õp. Olesja Voronjuk)

Valeria Jefimova

(Jõhvi MK, õp. Jelena Anufrikova)

II preemia

Andra Pahkma

(Jõelähtme Muusika- ja Kunstikool, õp. Svetlana Siltšenko)

III preemia

Maksim Fetissov

(Vene Kultuurikeskuse Instrumentaalstudio, õp. Tatjana Tsitovitš)

Rasmus Rüütel

(Kiili KK, õp. Sirle Piisang)

Diplom

Kaila Müür

(Märjamaa Muusika- ja Kunstikool, õp. Tatjana Tsitovitš)

II B vanuserühm

I preemia

Marten Mõru

(Tartu Elleri nim MK, õp. Kadri Leivategija)

Viola Asoskova

(TMKK, õp. Jekaterina Rostovtseva)

II preemia

Nikita Fatejev

(Tallinna MK, õp. Irena Truškina)

III preemia

Yasmina Bouhouda

(Pärnu MK, õp. Renata Marksalu)

Diplom

Hanna-Liisa Reiljan

(Kehtna KK, õp. Hele Saarse)

Diplom Tarengi pala “Marionettide tants” hea esituse eest

Evelin Viilu

(TMKK, õp. Kai Ratassepp)

Diplom Gabrali pala “Prelüüd” hea esituse eest

Polina Žurjari-Ossipova

(Nõmme MK, õp. Eve Pung)

Marten Mõru Tartust.

III A vanuserühm

I preemia

Ann Kärner

(Orissaare MK, õp. Kairit Levit)

Diplom Gabrali pala

“Hommikupäike” hea esituse eest

Madis Aasalo

(Kiili KK, õp. Tiia Koppel)

III B vanuserühm

I preemia

Arko Narits

(Tartu I MK, õp. Tiiu Noor)

II preemia

Karl Johan Nutt

(TMKK, õp. Anne Sarrap)

Susanna Liisa Onoper

(Tallinna MK, õp. Maire Roovik)

III preemia

Anastassija Mjassojedova

(Pärnu MK, õp. Renata Marksalu)

Polina Abolõmova

(TMKK, õp. Kai Ratassepp)

Orissaare Muusikakooli esindus, õpetaja Kairit Levit ja tema õpilased Ann Kärner ja Merilin Tüür.

IV A vanuserühm

II preemia

Aljona Gulevitš

(Jõhvi MK, õp. Jelena Anufrikova)

IV B vanuserühm

I preemia

Piret Mikalai

(TMKK, õp. Ira Floss)

II preemia

Indra Stepanova

(TMKK, õp. Mati Mikalai)

III preemia

Evita Lohu

(Kehtna KK, õp. Hele Saarse)

Diplom

Nazar Altov

(TMKK, õp. Lauri Väinmaa)

Eripreemia parima klassikalise

suurvormi esituse eest

Arko Narits (Tartu I MK)

Eripreemia parima eesti helilooja

teose esituse eest

Ann Kärner

(Orissaare MK)

Eripreemia parima eesti helilooja

teose esituse eest

Susanna Liisa Onoper

(Tallinna MK)

“Lustlik klaver”

IA REMMEL

7. detsembril peeti Lasnamäe Muusikakoolis järjekordset konkurssi “Lustlik klaver”. See on võistlus, kus kõik on üsna teistmoodi, kui tavalisel konkurssil. Siin mängitakse noorte Eesti heliloojate just selleks võistluseks kirjutatud palu. Lisaks mängule saab iga osaleja ka ise sõna sekka öelda – loetakse ette tema enesetutvustus, arvamused muusikast ja oma õpetajast ning see, mida tema näeb oma palades. Enamikul osalejatest lisandus sinna ka õpetaja arvamus õpilasest. See on väga õpetlik, kuidas õpilased reageerivad meie õpetusele, mida nad näevad muusikas ja mis neid seal kõnetab. Laste maailm on värviline, pildilik, ootamatusi ja fantaasiat täis! Tutvustustes on sageli ka nalja ja vaimukat.

Klaveriõpilaste konkursile eelnes noorte heliloojate konkurss, milles osalesid heliloomingut õppivad noored Tallinna Muusikakeskkoolist, Tallinna Georg Otsa ja Tartu Heino Elleri muusikakoolist ning Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiast ja Tallinna Ülikoolist. Klaveriõpetajatest koosnev žürii

valis noorte pianistide konkursi 5 vanusegrupi kohustuslikeks paladeks välja 10 uhiuut klaveripala kaheksalt noorelt heliloojalt.

Heliloojate võistluse peapremiad said **Martin Kirsiste** (Tallinna Muusikakeskkool) palade “Emotsioon” ja “Saladuslik järv” eest ning **Anne-Mai Edala** (Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia) palade “Nõiutud muusikakarp” ja “Mäng võluaias” eest.

Noorima rühma paladeks olid **Karoliina Itteri** “Liblika unenägu” ja **Piret Pajusaare** “Peeglikillud”. Karoliina Itteri palas segunes nüüdishelikeelde pisut ka popmuusikalikku klaverikäsitlust, Piret Pajusaare palas oli head selget kujundit ja huvitavat struktuurimängu (häälte liikumine peeglis).

Järgmise rühma lood olid **Marili Tomingase** “Liblikas” ja **Martin Kirsiste** “Emotsioon”. “Emotsioon” on haarav karakterpala, üles ehitatud kontrastidele ning “Liblika” nukker valsilikkus pakub häid võimalusi meeoleudeks ja kõlavärvideks.

Kolmandale rühmale oli **Martin Kirsiste** kirjutanud pala “Saladuslik järv”, mis osutus väga populaarseks. Lugu on pildilik ja lubab palju võimalusi ettekujutuseks. Teiseks valitud palaks oli **Astra Irene Susi** “Punamütsike ja kuri hunt”, seda kahjuks polnud kavadesse valitud. Väga populaarne oli ka järgmise vanuserühma **Anne-Mai Edala** pala “Nõiutud muusikakarp”, kus oli kasutatud ettevalmistatud klaverit. **Tuuli Pruuli** “Hämara õhtu blues” oli ka väga ehe ja kaasahaarav pala, mis peaks kütkestama just mitteklassikalise muusika austajaid.

Vanima rühma palad olid omajagu keerukad, samas põnevaid väljakutseid pakkuvad **Anne-Mai Edala** “Mäng võluaias”, **Taniel Kuntu** “Tilk” ja **Astra Irene Susi** “Tiivad”.

Soovitan väga nende paladega tutvuda, kui otsitakse eesti muusikat ja uut repertuaari! Lugude noodid on saadaval Lasnamäe Muusikakooli koduleheküljel ja

alla laaditavad www.muusika.tln.edu.ee/est/lustlik-klaver/.

Mängijaid hindas žürii koosseisus **Leelo Kõlar, Mati Mikalai** ja siinkirjutaja. Kuulis väga palju värvikaid ja fantaasiarohkeid ettekandeid. On ilmne, et lapsed inspireerivad ka pildilikud pealkirjad. Tallinna koolide (Lasnamäe MK, Tallinna ja Nõmme MK, VHK MK) ning lähemate koolide (Kiili KK, Jõelähtme KK, Paldiski, Rae ja Loksa MK) kõrval tegi suurt rõõmu kaugemate koolide osavõtt – Paide MK (õp **Katrin Aesma**), Türi MK (õp **Miina Jõgisalu, Anne Laimets**), Valga MK (õp **Lenel Rand, Merilyn Treial**), Viljandi MK (õp **Heili Kirsimäe, Aili Lee, Marge Loik**), Kilingi-Nõmme MK (õp **Tiia Hermann**).

Väga oluline samm edasi on ka konkursi kasvamine rahvusvaheliseks – seekord osalesid ka õpilased Soomest, **Porvoon-seudun Musiikkiopistost**.

TULEMUSED

KUNI 8-AASTASTE VANUSERÜHM

I koht

Saara Kaptein

(Tallinna MK, õp. Marina Sinkel)

Darja Kisseljova

(Tallinna MK, õp. Marina Sinkel)

Grete Laine

(Valga MK, õp. Merylyn Treial)

II koht

Frank Richard Armin Kolk

(Nõmme MK, õp. Anneli Tohver)

Valeria Kuzina

(Tallinna MK, õp. Irena Truškina)

Reti Noorhani

(Viljandi MK, õp. Aili Lee)

III koht

Sander Karol Avarand

(VHK MK, õp. Anneli Tanksimäe)

Liis Rander

(Viimsi MK, õp. Marju Mägi)

Piret Pajusaare auhind pala

“Peeglikillud” parima esituse eest

Grete Laine

Karoliina Itteri auhind pala “Liblika unenägu” parima esituse eest

Darja Kisseljova

9–10-AASTASTE VANUSERÜHM

I koht

Mattias Hännikäinen

(VHK MK, õp. Anneli Tanksimäe)

Anita Košovaja

(Lasnamäe MK, õp. Tiina Vurma)

Ilona Liiman

(Porvoonseudun Musiikkiopisto, õp. Anu Holländer)

Anna Eliisa Raudsepp

(Nõmme MK, õp. Riine Pajusaar)

Kim Lili Tamm

(VHK MK, õp. Karin Suss)

Arabella Vallsalu

(Paldiski MK, õp. Veera Nõps)

II koht

Jane Valge

(Viljandi MK, õp. Heili Kirsimäe)

Kreete Liina Kreen

(Jõelähtme MK, õp. Svetlana Siltšenko)

Anastassia Larionova

(Paldiski MK, õp. Svetlana Skuridina)

Dmitri Mozgovoi

(Narva MK, õp. Iraida Jakovleva)

Marion Kiil

(Kiili KK, õp. Sirle Piisang)

III koht

Karmen Kalvik

(Paide MK, õp. Katrin Aesma)

Artur Ljutov

(Tartu II MK, õp. Jelena Michaelis)

Emilia Olm-Kovtun

(Lasnamäe MK, õp. Maile Harik)

Marili Tominga auhind pala

“Liblikas” parima esituse eest

Anita Košovaja

Martin Kirsiste auhind pala

“Emotsioon” parima esituse eest

Kim Lili Tamm

11–12-AASTASTE VANUSERÜHM

I koht

Marija Arošjus

(Lasnamäe MK, õp. Tiina Vurma)

Tomi Kantonen

(Porvoonseudun Musiikkiopisto, õp. Marja Pohjola)

Grete Labunski

(Lasnamäe MK, õp. Tiina Vurma)

Andra Pahkma

(Jõelähtme MK, õp. Svetlana Siltšenko)

Anastasia Tsumakova
(Tallinna MK, õp. Irena Truškina)

II koht

Elmas Topalova
(Lasnamäe MK, õp. Liine Piigli)

Anete Tomson
(Viljandi MK, õp. Marge Loik)

Robert Telpt
(Lasnamäe MK, õp. Sofia Nesterova)

Rasmus Rüütel
(Kiili KK, õp. Tiia Koppel)

Markus Mõttus
(Rae Huvialakool, õp. Sirle Piisang)

Kendra Rosen
(Kilingi-Nõmme MK, õp. Tiia Hermann)

Kristina Korobova
(Valga MK, õp. Lenel Rand)

III koht

Anastassia Grudina
(Lasnamäe MK, õp. Maile Harik)

Martin Kirsiste auhind pala
“Saladuslik järv” parima esituse eest
Grete Labunski

Keskmine rühm heliloojate Marili Tomingase ja Martin Kirsistega.

13–14-AASTASTE VANUSERÜHM

I koht

Elisabeth Egel

(Vanalinna VHK MK, õp. Anneli Tanksimäe)

Kairiin Kukk

(Viljandi MK, õp. Heili Kirsimäe)

Mooses Leinštrep

(Viimsi MK, õp. Marju Mägi)

Maarja Moks

(Loksa MK, õp. Diana Gromova)

Seliina Schüts

(Türi MK, õp. Miina Jõgisalu)

II koht

Keiti Uke

(Lasnamäe MK, õp. Anu Pärn)

Emmi Vesterinen

(Porvoonseudun musiikkiopisto, õp. Anna-Mari Murdvee)

Liisa Maria Marrandi

(Türi MK, õp. Anne Laimets)

Carmen Lepik

(Rae Huvialakool, õp. Sirle Piisang)

Maria Harkina

(Lasnamäe MK, õp. Sofia Nesterova)

III koht

Äli Leontjev

(Kiili KK, õp. Tiia Koppel)

Nelma Peuhu

(Porvoonseudun musiikkiopisto, õp. Elina Heinonen)

Ellen Suvinen

(Porvoonseudun musiikkiopisto, õp. Elina Heinonen)

Tuuli Pruuli auhind pala “Hämara õhtu blues” parima esituse eest
Mooses Leinštrep

Anne-Mai Edala auhind pala “Nõiutud muusikakarp” parima esituse eest

Maarja Moks

15–18-AASTASTE VANUSERÜHM

I koht

Anni Marie Rea

(VHK MK, õp. Karin Suss)

II koht

Yasmin Adwan

(Lasnamäe MK, õp. Anu Pärn)

Carmen Niinepuu

(Jõelähtme MK, õp. Svetlana Siltšenko)

Anne-Mai Edala auhind pala “Mäng võluaias” esituse eest

Anni Marie Rea

A. Russaku nimeline XVI noorte pianistide konkurss

Konkurss toimus 13. detsembril 2013 Tartu I muusikakoolis. Žürii: **Ventis Zilberts** (Vītolsi-

nimeline Läti Muusikaakadeemia, esimees), **Lauri Väinmaa**, **Ülle Sisa**.

TULEMUSED

III klass

I koht

Jekaterina Voznjuk

(Tartu I MK, õp. Marina Ruusmaa)

II koht

Marta Lemberg

(Tartu I MK, õp. Alla Aljanaki)

Henri Sulbi

(Tartu I MK, õp. Sille Preiman)

III koht

Hanna Liis Tamm

(Tartu I MK, õp. Alla Aljanaki)

Diplom

Rudolf Toikka

(Tartu II MK, õp. Jelena Michaelis)

Merit Tomson

(Elleri nim MK, õp. Anne Mai Palm)

Sander Sirge

(Tartu I MK, õp. Tiiu Noor)

Diplom Wedgwoodi pala “Minu koer

Jazzy” eest

Riika Seeba

(Ülenurme MK, õp. Kaja Tavita)

Diplom Riine Pajusaare pala

“Multifilm” eest

Mona Eliis Ints

(Elleri nim MK, õp. Iive Joamets)

Diplom stiilseima J. S. Bachi teose

esitamise eest III klassis

Marta Lemberg

(Tartu I MK, õp. Alla Aljanaki)

IV klass

I koht

Marten Mõru

(Elleri nim MK, õp. Kadri Leivategija)

II koht

Anna Malysheva

(Tartu I MK, õp. Alla Aljanaki)

III koht

Sofia Simone Lammas

(Tartu I MK, õp. Alla Aljanaki)

Diplom

Argo Pärn

(Jõgeva MK, õp. Jelena Golub)

Anete Maremäe

(Elleri nim MK, õp. Iive Joamets)

Argo Jentson

(Palupere Põhikooli klaveriõpetuse ring, õp. Malle Suiste)

V klass

II koht

Georg Lang

(Tartu I MK, õp. Sille Preiman)

III koht

Liis Reimand

(Ülenurme MK, õp. Aime Vestmann)

Denis Sidorov

(Tartu II MK, õp. Jelena Michaelis)

Diplom

Siimon Otto Iivari Vase

(Elleri nim MK, õp. Pille Taniloo)

**Diplom stiilseima J. S. Bachi teose
esitamise eest V klassis**

Georg Lang

(Tartu I MK, õp. Sille Preiman)

VI klass

I koht

Tuule Tars

(Tartu II MK, õp. Alli Selliov)

II koht

Oskar Daniel Telgmaa

(Tartu I MK, õp. Eve Tamra)

Lemmo Suumann

(Elleri nim MK, õp. Iive Joamets)

III koht

Õnneli Mumm

(Tartu I MK, õp. Tiiu Noor)

Diplom

Hanna-Riia Allas

(Tartu I MK, õp. Tiiu Noor)

VII klass

I koht

Arko Narits

(Tartu I MK, õp. Tiiu Noor)

II koht

Eva Lotta Lepp

(Elleri nim MK, õp. Kadri Leivategija)

III koht

Lisette Tiganik

(Tartu I MK, õp. Tiiu Noor)

Anastasia Korshunova

(Tartu I MK, õp. Marina Ruusmaa)

**Diplom erakordselt hea J. S. Bachi
teose esitamise eest**

Arko Narits

(Tartu I MK, õp. Tiiu Noor)

Väljakutsed muutavas ajas

ELINA SEEGEL

Saue Muusikakooli klaveriõpetaja

Sajandeid on räägitud muutuvatest aegadest. Tihti heas mõttes, kui mõeldakse tööstuse või teaduse arengust, mis lihtsustab elu ja loob juurde mugavusi. Sa-
gedamini aga ohkega, kui tõdetakse, et miski on jäädavalt kadunud: taevas ei ole enam nii selge ja rohi nii roheline. Juba vanas Hiinas peeti kõige hirksamaks needuseks sajatust: “Et sa elaksid muutuvatel aegadel!”.

Inimesed muutuvad koos keskkonnaga. Haridus, sealhulgas ka muusikaharidus, on aga üks konservatiivsemaid valdkondi, mis kohaneb uuendustega aeglaselt ja suhteliselt vaevaliselt.

Olukordade muutudes võib õpetaja kaotada professionaalsuse ja selle uuesti saavutamine ei ole kerge. Just sellepärast ei soovi õpetajad olukordade muutumist. Ebakindluse väljakannatamine on raske. Professionaalne areng on aeglane ja ainult ametis tegutsemine ei taga veel eksperdiksi arenemist. Just sellepärast on eriti oluline õppimise käigus hangitud pedagoogiline mõtlemisoskus.

Professionaalselt kaasaegne õpetaja tunneb oma ala, võtab vastu teda proovile panevaid ja riskantseid töid, on kriitiline probleemide lahendamisel ning kasutab ära tööle antavat tagasidet. Käesolevas kirjatükis arutangi põgusalt teemal, millised on need tänapäevased väljakutsed, millega me muusikakoolis lapsi õpetades silmitsi seisame.

Varasematel aegadel oli muusika õppimine ja sellega tegelemine kõrgklassi privileeg. Inimestele teistest ühiskonnakihtidest jäi see kättesaamatuks või pidi selle nimel tegema ebainimlikke pingutusi. See oli midagi ülemat, mida kõrgelt hinnati.

Tänapäevases situatsioonis on muusika midagi sellist, mis on lakkamatult meie ümber. Popkultuuri tarbimine toimub enamasti isegi märkamatu, sest kuigi nähtamatu, on see avalikus ruumis kõikjal. Teisalt sulgeb näiteks massiliselt levinud iPod kogu meie muusikalise kogemuse privaatruumi – oled küll ühises

väliskeskkonnas, kuid eraldatud oma muusikaga omas maailmas.

Reklaam meie ümber on enamasti suunatud noortele inimestele, see, mida pakutakse vanemale generatsioonile, on sageli toode või teenus, mis teeb meid nooremaks või on nooruslik ja noortepärane. Tarbida on lihtne. Kogu meile vajalik info, muusika ja filmid on kättesaadavad internetis, me ei pea kuigivõrd pingutama, et selleni jõuda. Kõik, mis meid köidab olgu särav, kiiretempoline ja lõbus, muidu hakkab igav. Inimene, kes vaatab iga päev tundide viisi telekat, ei mõõna ehk tingimata, et ta igavleb, aga miks ometi kulutab ta siis neljandiku oma ärkveloleku ajast televiisorile?

Üheks selgituseks võiks olla muidugi lihtlabane laiskus, aga samas annab laiskus palju vaba aega, mida tuleb kuidagi täita ja miski ei tee seda telerist (või mõnest muust tehnikavidinast) efektiivsemalt.

Igavus. See ongi üks suurimaid väljakutseid, millega haridussüsteem ja ka muusikaõpetus peab päevast päeva rinda pistma. Kui me tahame, et laps õpiks mängima mingit instrumenti, siis peame leidma õpetamiseks viisi, mis teda paeluks, mis jätkuvalt toidaks ta huvi ja toetaks teda

igapäevasel rutiinsel tööl, millela pilliõpe ei ole võimalik. Sest kõik see, mis noori popkultuuris paelub, on küll tore, kuid eeldab siiski järjepidevat tegelemist ja teatud oskuste omandamist. Ainult sel viisil on võimalik midagi ka ise teha ja mitte jääda pelgalt tarbijaks.

Traditsiooniline õpetamine ei sisalda aga midagi lõbusat. Selleks, et jõuda tulemuseni, tuleb õppida uusi oskusi ja neid lõputult lihvida. Et omandada hea tehnika, tuleb tüütuseni mängida harjutusi, etüüde ja heliredeleid. Mis lõbu selles on? Õpetajatena seisame iga päev dilemma ees, kas nõuda õpilaselt rangelt õppekava järgi, mis võimaldaks ehk ka mingite tulemusteni jõudmist või otsida lapsele meelepärast (enamasti popi- või džässilikke lugusid) ja kergemat repertuaari, et hoida tema huvi ja mitte peletada teda muusikaõpingutest eemale. Peame ju kurvastusega tõdema, et vaid väike protsent nendest sãrasilmsetest lastest, kes muusikakooli sisse astuvad, jõuavad ka lõpetamiseni. Ei ole harv juhus, kui pingutades saadakse kätte noorema astme lõputunnistus ja siis lahkutakse, sest edasiõppimine tundub liialt töömahukas. On ju enamik lapsi paeluvatest huvialadest, millega

instrumendiõpe peab konkureerima, sellised, kus tegevus toimub tunnis või treeningul (nt jalgpall, showtants jms) ja kodus ei ole vaja midagi lisaks teha. Pilliõpe seevastu eeldaks nagu, et mahukam töö toimub kodus iseseisvalt, lühikeses tunnis jagab õpetaja vaid nõuandeid, soovitusi ja võtteid, kuidas kodus parema tulemuseni jõuda. Ütlen, et eeldaks, sest tihti pean õpetajana ikkagi jälgima õpilase hetkeseisu – kui mul on laps, kes kõigub jäämise ja lahkumise vahel, siis olen sunnitud tegema järeleandmisi ja võibolla võtma arvestusseks juba mõne varem mängitud loo, et vähendada lapse stressi või lubama, et harjutame koos tunnis ja mängime ette siis, kui valmis jõuame; kui on laps, kes on tihti haige ja puudub, siis palun tegelda vaid looga, mille ära õppimisega on kõige kiirem (mingi arvestus on tulekul).

Arvestus... eksam... Need on lastele stressi tekitavad olukorrad, mis võivad saada määravaks jäämise ja lahkumise küsimuse korral. Jalgpallis näiteks on ka võistlused, aga tulemus sõltub eelkõige meeskonnatööst – kui tiim kaotab, ei ole süüdi keegi konkreetselt, vaid vastasele jäädi alla meeskonnana. Kui sa aga esined kontserdil, siis teed sa

seda üksi, tulemus sõltub vaid sinust ja sa kas õnnestud või ebaõnnestud. Arvutimängudega kasvanud lapsed on harjunud ebaõnnestumise korral kasutama restarti ja sellega justkui kustutama oma kaotuse. Ebaõnnestunud esinemise kogemus tuleb aga igaühel endal alla neelata. Siin sõltub jälle õpetaja oskustest, kuidas laps on selleks kogemuseks ette valmistatud – parim variant oleks muidugi, et kõikideks esinemisteks ollakse valmis nii, et ebaõnnestumine on välistatud, kuna see on aga suhteliselt ebatõenäoline, siis peab õpetaja olema võimeline last toetama viisil, et ta suudab sellega toime tulla ja õpib sellest midagi positiivset, mitte et see jääb teda painama nii, et ta ei tahagi enam kunagi esineda.

Kui õpilane ebaõnnestub ja ebaõnnestub jätkuvalt, siis üsna tõenäoliselt teeb ta sooritustest üldisuse oma võimekusele, sealt edasi uskumustele ning arvab, et ta ei suudagi selliste ülesannetega toime tulla. Seejärel saab sellest isetäituv ennustus. Igaüks vajab luba ebaõnnestuda. Head õppijad teevad vigu ja kasutavad neid tagasisidena, et muuta seda, mida nad teevad. Nad hoiavad oma eesmärgi silma ees ja asjatundliku õpetaja abiga pööravad lõpuks oma

ebaõnnestumised edukateks sooritusteks.

Tulles nüüd tagasi meeskonnamängu turvalisust pakkuva fenomeni juurde, siis oleme oma koolis püüdnud õpilastele rohkem pakkuda koosmusitseerimist. Just klaveriõpilastel kipub neid võimalusi väheks jääma, ent aeg on näidanud, et see on just see, mis lastele meeldib – olla tunnis mitmekesi, püüda olla sõbrast parem (või vähemalt sama hea), saada kogemus, et on tore koos mängida. Kui pakkuda õpilasele võimalust mängida näiteks orkestris (tänapäevastel seadetal on tihti lihtsad, paljudele algõppe saanutele jõukohased klaveripartiid), siis keeldutakse sageli põhjusel, et ei taheta veel ühte kohustust oma nädalaplani, mõtlemata, et see on harukordne võimalus kogeda suurt koosseisu ja tunda end osana millestki meeliülendavast (mulle isiklikult on suurteostes osalemine alati sellisena tundunud).

21. sajandist räägitakse sageli kui loovuse ja innovatsiooni sajandist, mil nappivaks ressursiks pole enam maa, kapital või informatsioon, vaid eelkõige oskus panna võimekad inimesed ühise eesmärgi nimel loovat koostööd tegema. Originaalsuse ja innovatiivsuse tähtsustamine

rõhutatki just seda, et olemas olemine on üleüldiselt võttes igav. Rohkem pannakse rõhku sellele, kas miski on “huvitav”, kui sellele, kas sel on ka mingit “väärtust”. Inimesed üldiselt ei leia neid huvitavaid tegevusi iseseisvalt, impulsse oodatakse väljastpoolt. Kõike tahetakse saada kiiresti, süvenemine ei ole popp. Seega peab õpetaja otsima kogu aeg vahendeid lihtsustamiseks, leiutama uusi lõbusaid omandamise viise, tegema eba-huvitavat huvitavaks.

Peaaegu tunnistama, et ka ma ise, pannes oma last enda meelest innovatiivse õpetaja juurde klaverit õppima, seletasin: “Ma ei oota, et temast tuleks pianist, tahaksin, et tal oleks tore.” Õpetaja ainult ohkas selle peale ja ütles, et selline jutt on liigagi tavaline. Milline suurepärase üllatus õpetajale oleks vanem, kes tuleb ja ütleb: “Mu laps on vaimustunud muusikast ja ma tõesti sooviksin, et temast saaks muusik. Ma ootan, et te õpetaksite teda intensiivselt ja nõudlikult ning teen omalt poolt kõik, et tema muusikaõppimist toetada.”

Tänapäevases elusituatsioonis ei ole meil võimalik eeldada, et õppima on tulnud omal vabal tahtel ja huvi sunnil ning õpetaja töö on ainult õpetamine. Nüüdis-

aegne huvi on suunatud üksnes huvitavale, ja hetk hiljem on see huvitav juba ükskõik ja igav. Seega ongi õpetaja põhiline ülesanne motiveerida, motiveerida, motiveerida. Kui seejuures saavutatakse ka mingi soovitud tase, siis tuleb seda pidada suurepäraseks tulemuseks.

Tänapäeva pilliõpetajale ei piisa enam sellest, et ta on vaid professionaal omal alal. Ta peab olema ka psühholoog, suhetes lastega (nt eelpool kirjeldatud esinemisolukorrad) ja suhetes nende vanematega. Pannes lapse muusikakooli ei kujuta vanemad sageli ette, mida muusikaõpingud endast kujutavad. Eelkõige seda, et see on kool. Samamoodi nagu üldhariduskool, eeldab see aastaid õpinguid ühe eesmärgi nimel. Vanemad tahavad täita oma laste aja, et nad ei tunneks igavust, et oleks teatud hulk mõistlikke tegevusi, mis hoiaks neid eemal huligaansustest ja pahelistest harjumustest. Väga harva tullakse lastemuusikakooli teadliku eesmärgiga oma edasine elu muusikaga siduda. Enamasti soovitakse omandada elementaarne pillimänguoskus ja täita vaba aega. Kui inimene ei suuda taluda teatud määral igavust, mida eeldab rutiinne harjutamine (nii nagu kodused ülesanded koolis-

ki), elab ta viletsat elu, kuna on valinud oma eluks igavuse eest põgenemise. Sellepärast tuleb kõik lapsed õpetada ka igavust tundma. Kui aga laps hoopiski aktiveeritakse igaks ajahetkeks, jääb tal tähtis osa vajalikust kasvatuses saamata. Tihti tuleb lapsevanematele selgitada, et klaveritunni eesmärk ei ole lapse lõbustamine, et ei saa alati võtta lihtsamaid asju, korrata juba õpitud. Eesmärk peaks ikkagi olema see, et igas tunnis tehakse väike samm edasi. Tuleb ette olukordi, kus kohe raskuste ilmnemisel soovitakse laps muusikakoolist ära võtta. Kõige lihtsam on ju loobuda. Siinkohal oleme oma koolis püüdnud leida alternatiivseid variante põhiõppele – lihtsustatud õppekava (lõpetamine ilma riikliku tunnistuseta) või individuaaltunnid, kus õpingud toimuvad täiesti vabas lapsele vastuvõetavas vormis. Et neid lapsi mitte kaotada, tuleb jällegi õpetajal vanemaga rääkida ja selgitustööd teha.

Oleme kolleegidega isegi arutanud loobumist sõnast kool, loobumist õppekavast ja suunitlusest eelprofessionaalsele õppele. Miks mitte üle minna näiteks naaberriigis Soomes mitmetes koolides praktiseeritavale tasemeõppele – õpid omas tempos, kes

soovib, läbib kõik tasemed, kes ei, palun väga! Aga kust peaksid siis tulema meie oma kutselised muusikud? Kõik vanemad ei pane oma andekaid lapsi kohe Muusikakeskkooli, eks ole nii üks kui teine supertalent pärit hoopis mõnest kaugest väikekülast. Kõik need andekad lapsed jäävad avastamata ja edasi suunamata, kui väikestest koolidest kaotada professionaalne õpetus ning piirduda vaid “huviõppega”. Millega me põhjendame omavalitsustele oma kallist haridust? Kui ei ole individuaalseid õppekavu, millele tugineda, siis saaksime pakkuda vaid grupiõpet, aga kui paljudel meist on teadmisi vastavast metoodikast? Eriti klaveriõpetuses on grupiõpe suhteliselt ettekujutamatu.

Olen põgusalt kokku puutunud Suzuki algõpetusega, kuid see tundus tõele au andes kunstlik ja aja kasutuse osas tüütu – kui sa ikka pead oma mängukorda oodates pidevalt järjekorras seisma, no mis tund see on. Samuti ei pea ma õigeaks sama repertuaari kasutamist kõigi õpilastega olukorras, kus isegi algõpetuse esimesteks sammudeks on olemas nii palju erinevat huvitavat materjali.

Ei saa väita, et klaveriõpetuse maastikul on kõik halvasti.

Üldsegi mitte. Traditsiooniliste vabariiklike konkursside kõrvale (mis enamusele lastest siiski üle jõu käivad) on ilmunud ka väiksemaid kohalikke konkursse, rääkimata kõigi koolide võimalusest korraldada koolisisesed üritusi. Meil Saue Muusikakoolis on näiteks juba mitmeid aastaid toimunud etüüdide konkurss, lihtsate nõuetega, ilma hindamiseta, küll aga saavad parimad alati miskitpidi premeeritud. Maakonnas korraldatakse ka mitmesuguseid põnevaid festivale, küll väikestele heliloojatele, klaveriansamblitele, improvisaatoritele. Nii et kes vähegi soovib, saab oma õpilaste elu vaheldusrikkamaks ja huvitavamaks muuta ka ilma konkureerimise stressita.

Õpilastele väljundi pakkumisele lisaks võiks olla rohkem koolitusi ka õpetajatele endile. Ja ma ei mõtle mitte neid läbinisti professionaalseid kursuseid tehnikast, polüfoonia käsitlemisest vms. Igapäevaelu esitatavad nõudmised eeldavad meilt mänguliselt teostatava algõppe, kerge ansambli moodustamise, rütmika klaveritunnis kasutamise oskusi. Mingil määral suudame me selliseid elemente oma tundidesse välja mõelda, aga selleks, et klaverimängu populari-

seerida ja eesti klaveriõpetust
üldiselt kaasaegsemaks ning
lapsesõbralikumaks muuta,
vajame me ka uut süsteemset
õpetajakoolitust.

*Kirjutises avaldatud mõtted on
paljuski inspireeritud Lars Fr. H.
Svendseni raamatust “Igavuse
filosoofia” (TLÜ Kirjastus 2012).*

Väljakutsed muutavas ajas

TIIA TENNO

Tabasalu Muusikakooli õpetaja ja kontsertmeister

“Me elame väga erilisel ajal” – see lause mõjub plakatlikult, kuid samas on sellele ka raske vastu vaielda. Kunagi varem pole kesk-kond meie ümber nii kiiresti muutunud ja kunagi varem pole inimestel oma isiklikus elus olnud võimalik teha nii palju valikuid. See on suur privileeg, kuid samas ka vastutus. Seda eriti ka meile, õpetajatele, kes me töötame laste ja noortega ja kes me saame osaliselt kujundada nende mõttemaailma ning valikuid.

Meediakanalites on palju räägitud muudatuste läbiviimise vajadusest haridussüsteemis. Arutletakse paljude hariduse reformimisega seotud teemade üle, nagu õppekava mahtude vähendamine või avastusõppe sissetoomine kooliprogrammidesse. Kahtlemata on väga tore, et ühiskonnas on tekkinud selline diskussioon ja loomulik on ka, et see nii tuliseid poolehoidjaid kui reformidele vastu seisjaid leiab.

Haridussüsteemi tulised pooldajad kiidavad meie tublisid

lapsi, kes koolide mahukad programmid läbinuna, raskusteta ka maailma kõige hinnatumatesse ülikoolidesse õppekoha leiavad. Kriitikud näevad hariduse väärtuste meeldejätmispõhistes ehk rahvakeeli öelduna “tuupimis-põhistes” kooliprogrammides ja õpilaste omapära ning loomingulisuse väheses arvestamises. Loodetavasti kestab diskussioon kaua ja on sisukas ning põhjalik, enne kui jõutakse tarkade otsuste ja tegudeni.

Kindlasti on mõningad muutused vajalikud, kuid samas on oluline, et kiired, mõnikord puht-pragmaatilisest ja turumajanduslikust seisukohast lähtuvad otsused ei purustaks ega hävitaks süsteeme, mis on aastakümneid edukalt toimunud.

Võib kahtlemata öelda, et Eestis saavad lapsed väga head muusikalist haridust. Meil on toimiv lastemuusikakoolide võrk üle kogu Eesti ja seal õpetavad kogenud, hingega oma tööd tegevad pedagoogid, kes lähtuvad suuremas osas endistest nõukogu-

de ajal välja töötatud riiklikest programmidest. See asjaolu tagab meie muusikaõppurite taseme ja oskuste teatud ühtluse.

Kõik meie muusikakoolide lapsed saavad kaks individuaal-tundi nädalas, mis on Skandinaavia ja vist suures osas ka Euroopa praktikat arvestades tohutu luksus. Luksus, millel on ametnike jaoks arvude keelde arvestades kindlasti oma hind, kuid samas muusika ja loovuse arendamise keeles väga ilusad tulemused. See süsteem on kasvanud meie pooleteistmiljonilise rahvaarvu kohta väga palju häid professionaalseid muusikuid ja asjaarmastajatest muusikahuvilisi, see süsteem toidab meie rahva kultuurilembust, huvi koorilaulu, laulupidudel laulmise ja osalemise vastu.

Elasin hiljuti paar aastat Norras ja puutusin veidi kokku ka sealse muusikaõpetussüsteemiga. Kohalikes kultuurikoolides (meie mõistes lastemuusikakoolides) saavad lapsed ühe 25-minutilise pillitunni nädalas. Teadsin seda, kuid olin siiski veidi üllatunud, kui kooli klassikontserdil kolm või neli aastat näiteks flööti õppinud lapsed nelja tooni ulatuses väga lihtsaid lugusid esitasid. Ootamatu oli ka, et mu oma tütar, kes oli Muusikakeskkoolis neli

aastat viulit õppinud ja olnud tavaline nelja-viieline õpilane, seal äkki kohalikuks staariks osutus, sest see, mida ta oskas, oli sealses kontekstis lihtsalt nii eriline.

Viimasel ajal on räägitud, et lastemuusikakoolide süsteemis võib oodata reforme ja muutusi ja seda kindlasti kokkuhoiu ja õppetundide koomale tõmbamise suunas. Seetõttu arvangi, et meie kõige suurem väljakutse on võidelda meie muusikahariduse hea kvaliteedi ja hästitoimiva süsteemi eest.

Ma tean, et on palju muusikakoolide direktoreid ja teisi juhtkondades töötavaid inimesi, kes selle pärast oma südant valutavad ja on rääkinud ja räägivad poliitike ning ametnikega, kellest mingid otsused võivad sõltuda. Kuid ka meie õpetajatena saame omalt poolt midagi ära teha.

Kõige tähtsam on kindlasti teha oma tööd loovalt ja väga heal professionaalsel tasemel. Mõni tuntud popstaar, kes telestaates oma endist klaveriõpetajat kiidab, võib olla meie klaveriõpetusele üheks parimaks reklaamiks. Kuid samas on ka oluline suhelda vanemate, sõprade ja tuttavatega ja selgitada muusikaõppimise omapära ja panust laste loovuse ja isiksuse arendamisel.

Selleks, et meil lastemuusika-koolide süsteem säiliks, on vaja ka lapsi, kes sooviksid muusikat õppida ja nende vanemaid, kes seda huvi toetaksid. Siiani on õnneks leidunud endiselt vanemaid, kes oma väikesed lapsed pilli õppima panevad ja tõeliselt hea meel on näha iga nädal lapsi, kes rõõmsa meelega pillitundi tulevad või koridoris sõpradega suheldes oma grupi-tunde ootavad. Kuid samas näeme igal aastal, kui palju lapsi oma õpingud poolal teel lõpetavad ja seitsmendasse klassi jõuavad alustajatest vähesed.

Lapse teekond koos pilliga läbi seitsme aasta ongi väga raske. See on suur pingutus lastele ja laste peredele. Siit algabki iga õpetaja isiklik vastutus – õpetada ja suhelda lapsega nii, et tal säiliks huvi ja ta õpiks ka hästi pilli mängima. Kahtlemata on olukord hoopis teine, kui parkümmend aastat tagasi. Lastel ei ole palju vaba aega. Koolipäevad on pikad ja rasked ja selle vähese vaba aja, mis õppimisest ja trenniskäimisest üle jääb, sisustavad nad sõpradega internetis suhtlemise või arvutis mängimisega.

Kuid arvan, et laste rõõm avastada, ise midagi korda saata ja olla loov, pole kuhugi kadu-

nud. See isetegemiserõõm tulebki igal õpetajal koos lapsega üles leida ja see toetab kindlasti ka pilliõpet.

Kahtlemata on situatsioonid perekonniti väga erinevad. Kui lapse vanemad on ise muusikud või huvitatud lapse toetamisest sellel teekonnal, on õpetajal kindlasti palju lihtsam. Näiteid, kus nõudlikud ja mittejärelleandmatud vanemad lapse raskest “mitteviitsimise” perioodist läbi on vedanud, on palju. Pärast, kui asi jälle minema hakkab, on kõigil hea meel.

Kuid kõigi, ka vähem huvitatud perekondade puhul on õpetaja üks tähtsamaid eesmärke saavutada hea suhe pere ja eelkõige lapse endaga. Lapsed on väga erinevad ja siin peab õpetaja kasutama oma kogemusi ja empaatiat, kuidas saavutada lähedane ja mõistev, kuid samas asjalik ja tõine kontakt lapsega.

Kindlasti on võimalik tundi niiöelda kaasajastada. Olen rääkinud õpetajatega, kes koos õpilastega pikad jutud muusikast maha peavad ja õpetajatega, kes lastega koos arvutist videoklippe vaatavad. Lastele mõne popmuusika-loo õppida andmist klassikale vahelduseks on kindlasti kõik meist proovinud. Kõikide tegevuste eesmärk saab kindlasti olla

ikkagi panna õpilane huvi tundma muusika vastu nii, et tal tekiks tahe ja harjumus harjutada ja tunda rõõmu muusika esitamisest.

Ma arvan, et meie, õpetajad, oleme väga õnnelikud, et saame iga päev töötada lastega ja

tegelda üheskoos muusikaga. Seda rõõmu endas üles otsides ja säilitades saame kindlasti anda ka parema panuse oma töös muusikaõpetajana ja teejuhina lastele suurde muusikamaailma.

Väljakutsed muutavas ajas

MERIKE PAUSKAR

Valga Muusikakooli klaveriõpetaja

Olen töötanud klaveriõpetajana ühes ja samas muusikakoolis 36 aastat. Koolimaja on sama, õpetajad on samad, klaverimuusika on jäänud. Mis on muutunud?

Õnneks oleme elanud väga huvitaval ajastul, kus elu meie ümber on toonud kaasa palju muutusi. Kõik me oleme kogenud peadpööritavaid muutusi näiteks tehnika valdkonnas, annab ajaga kaasa tormata. Kuid milliseid väljakutseid on aeg meile esitanud muusikahariduse valdkonnas?

Esmaseks ülesandeks ongi välja selgitada, millised need väljakutsed on. Mida peaks muutma, ja kas üldse peaks muutma praegust muusikaharidussüsteemi? Muusikakoolid töötavad, lapsed mängivad klaverit ning tahtmise ja võimaluse korral saavad tutvust teha ka teiste pillidega. Klaverimängu tase sõltub õpilase võimetest, oskustest ja peamiselt tahtmisest nii, nagu see alati on olnud. Enamikul õpetajatest on suur õpetamiskogemus, nad ei oska ja

võibolla ei tahagi midagi muuta. Musitseerima on õpetatud ju sajandeid enamasti ühtemoodi, pillimängu drillides.

Minu teada puudub muusikakoolides juba hea mitu aastat hetkel kehtiv raamõppekava. Tutvusin raamõppekava projektiga. Õpieesmärgid ja väljundid on korrektselt uusimat pedagoogilist terminoloogiat kasutades sõnastatud. Raamõppekavast saab lugeda: Õpilase oskused ja teadmised, mille alusel toimub õpilase üleviimine ühest astmest teise ning õppekava lõpetamine, on määratletud põhihariduse raamõppekava juurde kuuluvate erinevate õppeainete ainekavadega.

Iga kool ja ka näiteks klaveriosakond peab tegelema õppekava arendusega. Kas meie koolides töötavad õpetajad omavad ettevalmistust, teadmisi ja oskusi õppekava koostamiseks? Mitu õppekava, näiteks kas põhiõppe (terminoloogia muusikakoolides erinev, mistõttu ei saa aru, millistest õppekavadest käib jutt) kõrvale peaks koostama ka min-

gisuguseid teisi, erineva raskusastmega õppekavasid, ja millised raskusastmed need siis oleksid? Milliste kriteeriumite järgi klaverimängu tasemeid määrata, kes aitaks neid ka korrektselt sõnastada?

Õppekava on tähtis – need on eesmärgid, kuhu me liigume. Kuid kõige tähtsamad on inimesed. Kõik muutused saavad alguse inimestest. Kui õpieesmärgid on sõnastatud, siis kuidas leida sobilikud õppemeetodid eesmärkide saavutamiseks? Kas on vajalik laiendada seniseid õppemeetodeid ning kes ja kuidas tegeleb õppemeetodite laiendamise ja tutvustamisega? Tuleks selgitada, millised teemavaldkonnad õpetajakoolitustel näiteks klaveriõpetajaid üldse kõnetaksid?

Teadagi on ka asjaolu, et õpetajakoolitusteks ei ole muusikakoolidel piisavalt raha. Tallinnas koolitusel osalemine võrdub muusikaõpetajale rahaliselt teisest Eestist otsast turismireisiga. Igal aastal ei saa muusikaõpetaja meie palgataseme juures endale selliseid koolitusi lubada. Samuti pole inimestel mugavustsoonist väljumine kerge. Näiteks kui sa ei ole kunagi esseed kirjutanud, siis on selline ettevõtmine paras väljakutse ja paraku jääbki

koolitusel seetõttu käimata. Pensionäridest õpetajatel kardan, et on vähe huvi uuemate õpetamise meetodite vastu (vabandan, kui teen mõnele lugupeetud pedagoogile liiga). Samas kui kõik pensioniealised õpetajad siirduksid korraga väljateenitud puhkusele, langeks muusikaharidussüsteem ilmselt kokku. Au ja kiitus tublidele, väsimatutele õpetajatele!

Siit tuleneb järjekordne väljakutse – kuidas väärtustada noorte hulgas muusikaõpetaja elukutset? Kuidas meelitada muusikakoolidesse tööle õpetajaid, kes on nõus töötama nii vähese töötasu eest? Millised oleksid muusikakoolis töötamise võimalikud motivaatorid? Kuidas väärtustada muusikaharidust Eestis senisest rohkem?

Eelnevat kokku võttes arvan, et kõige suurem väljakutse oli ja on muuta laste õppimine õhinapõhiseks. Kuidas võistelda meie sõbra arvutiga, kes neelab suurema jao laste vaba aega? Muutmaks laste õppimist õhinapõhiseks, oleks vajalik tegelda nii õppekava arenduse kui ka õppemeetodite laiendamisega ning avardada õpetajakoolituse teemavaldkondi, et muuta koolitused huvipakkuvamaks. Võibolla tasuks õpilastelt küsida ka, milliste probleemidega nad

muusikakoolis õppides kokku puutuvad ja milliseid lahendusi nad neile pakuvad. Huvitav oleks samuti seda teada saada, milliseid teadmisi ja oskusi õpilased ise muusikakoolis õppides soovivad saada ja arendada. Saadud infot saaks kasutada näiteks muusikakooli õppekavaarenduses.

Lõpetuseks mõned mõtteterad.

*

Me mõistame asju selle kaudu, mida teeme. See tähendab, kui

me midagi ei tee, oleme kõige suhtes pimedad. Aga niipea, kui midagi teeme, avab tegevus meie silmad ja me näeme asju nii minevikust kui ka tulevikust. (John Cage)

*

Meie saavutused on proportsioonis meie püüdlustega. (Anonüümne)

Jõudu ja edu kõikidele klaveripedagoogidele väljakutseteks muutavas ajas!

KONTAKT

Eesti Klaveriõpetajate Ühing
Rävala pst. 16, Tallinn 10143, tel 667 5700, e-post:iaremmel@yahoo.com